

ב"ה

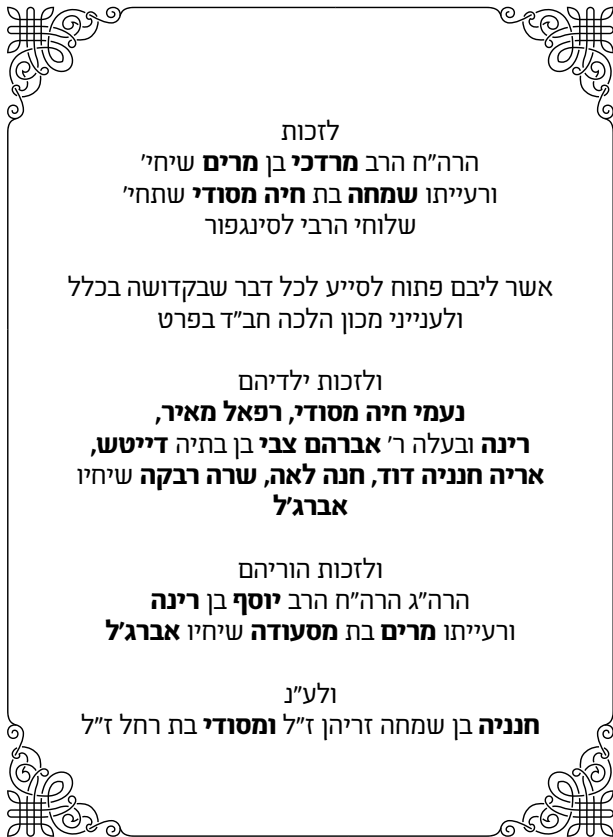

מדרין הלכתי

לחג הפסח תשפ"ד

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

לזכות

הרה"ח הרב **מרדכי** בן **מרים** שיחי'
ורעייתו **שמחה** בת **חיה מסודי** שתחי'
שלוחי הרבי לסינגפור

אשר ליבם פתוח לסייע לכל דבר שבקדושה בכלל
ולענייני מכון הלכה חב"ד בפרט

ולזכות ילדיהם

נעמי חיה מסודי, רפאל מאיר,
רינה ובעלה ר' **אברהם צבי** בן בתיה **דייטש,**
אריה חנניה דוד, חנה לאה, שרה רבקה שיחיו
אברג'ל

ולזכות הוריהם

הרה"ג הרה"ח הרב **יוסף** בן **רינה**
ורעייתו **מרים** בת **מסעודה** שיחיו **אברג'ל**

ולע"נ

חנניה בן שמחה זריהן ז"ל **ומסודי** בת רחל ז"ל

יוצא לאור ע"י מכון הלכה חב"ד (ע"ר)

מלוקט מתוך ספר 'הלכה למעשה - פסח' מהדורה שניה (תשפ"ג)

חתיבה וליקוט: הרב לוי שפרינגער, הרב שמואל מקמל. **עריכה:** הרב יצחק איתן מזרחי. **זמנים:** הרב יעקב סינגאווי
ניהול: הרב שניאור גורפינקל, הרב זלמן ברנשטיין | **עיצוב ועימוד:** מאיר קולטון

לתגובות: Publish@smslarav.co.il

© כל הזכויות שמורות למכון הלכה חב"ד

אין המערכת אחראית לתוכן הפרסומים

תוכן עניינים

9	הכנות לחג הפסח
10	שלוש יום קודם החג
10	חודש ניסן
11	ברכת האילנות
12	הכנות לפסח
13	ניקיון הבית
17	הכנת המטבח לבישולי הפסח
19	קניות לפסח
21	לוח הלכתי לפי ימי החודש
22	יום ששי י"א ניסן
22	שבת קודש י"ב ניסן פרשת מצורע - שבת הגדול
30	יום שני י"ד ניסן, ערב פסח
34	ליל יום־טוב - ט"ו ניסן
45	יום שלישי ט"ו ניסן יום־טוב א' דחג הפסח
46	ליל ט"ז ניסן
51	יום רביעי ט"ז ניסן, א' דחווה"מ, אחד לעומר
52	ימי חול המועד
55	יום חמישי י"ז ניסן, ב' דחווה"מ, שני לעומר
55	יום ששי ח"י ניסן, ג' דחווה"מ, שלשה לעומר
56	שבת חול המועד, י"ט ניסן ארבעה לעומר
57	יום ראשון כ' ניסן, ה' דחווה"מ, ערב שביעי של פסח, חמשה לעומר
57	ליל שביעי של פסח
59	יום שני כ"א ניסן שביעי של פסח, ששה לעומר
60	יום שלישי כ"ב ניסן, שבעה לעומר
61	יום רביעי, כ"ג ניסן שמונה לעומר

חכם, היכן הוא קונה?!

את הקניות לפסח הזה עושים ב-RED770
עופות, בקר, כבש, יינות וכל מה שצריך לחג
הכל מהודר והכל אצלנו ב-RED770!
כל מוצרי שחיטת ליובאוויטש תחת קורת גג אחת

חד פעמי
במחירי מבצע

מגוון יינות,
בכשרות בר"ץ

מחלקת
פירות וירקות

מנגלים, פחמים
ואביזרים נלווים

בשרים ועופות
בכשרות מהודרת

כתובתינו: ד'בוטינסקי 43 קריית מלאכי, שירות לקוחות בטלפון ובווצאפ: 08-6511-770
שעות פתיחה: ימים א'-ב': 09:30-20:00, יום ג': 09:30-21:00, יום ד': 09:30-22:00
יום ה': 08:00-23:00, יום ו': 08:00-15:00

בפיקוח מד"א ק"ק
ליובאוויטש צפת
הרב מרדכי ביסטרצקי

ושותה הכוס בהסבה דרך חירות

יין לחירות אמיתית. בלי תוספות.

את העגבניות קילפנו,
את השיש בנייר כסף כיסינו
ו"שמאלץ" כבר הזמנו.

לא מוותרים על יין טהור ומשובח
מבית היוצר הצפתי של ר' שחר שיחי' שושני
ללא חומר משמר וללא כל תוספות
כמנהג אנ"ש מדורות.

**טעימות אצל סוכני אנ"ש
בקהילות חב"ד
ברחבי הארץ**

☎
לנקודות המכירה
בפריסה ארצית

050-6548000

ללא ביסולפיט

ללא תוספות

כאן להטעם את

יקב שושני. אמנות היין הטבעי.

סדרה צעירה | ינונת מהתבית | יין מחרם אורגני | שיכר דובדבנים ייחודי, ועוד

חסודת של שנים

פסח בכפר

מבית "פסח מירון"

חגיגה של
נופש פסח
בוטיק
מפנק!

במושב חרב לאת - עמק חפר

אירוח חסידי ללא פשרות

סדנאות ואטרקציות
במהלך כל החג

סרטים ומופעים
באולם האודיטוריום

טיול מאורגן
לנחל אלכסנדר

חדרי קלאסיק
בקמפוס
ייחודי

בשטח רחב ידיים
ומוריק דשא.
מתקני שעשועים וכנאי
לכל המשפחה

סעודות
משובחות
כיד המלך

בפנסיון מלא,
על פי כל המנהגים
והחומרות
הנהוגות בחב"ד

פעילויות
לכל המשפחה

הרצאות והתעודיות ייחודיות
לנברים, הרצאות מאת רבני
מכון הלכה חב"ד, פעילות
מיוחדת לנשים, בריכה,
פעילות צבאות השם, הפעלות
אטרקטביות לילדים, מופעים
לכל המשפחה

הודדו להבטיח את מקומכם!

050-6770262

C.H הפקות תיירות ונופש

בתאריכים

מיום שני י"ד ניסן 22/4
עד יום שני כא ניסן 29/4

פיקוח רוחני הלכתי וכשרותי
בכל ימי חג הפסח ע"י הרב מנחם כהן

רב קהילת חב"ד בבאר שבע וחבר במכון הלכה חב"ד

ייחודי: כל הבישולים מתבצעים בכלים חדשים!

תפילות ושיעורים בבית הכנסת שבמתחם - מקווה בסמוך

פסחב"די? אתה יכול

ההגדה העומדת

- תופסת מקום קטן בשולחן הסדר
- עימוד חכם וחדשני, סוף קטע בסוף עמוד!
- **בלעדי הנחיות הלכתיות ומנהגי הרבי לאורך כל ההגדה**

מהדורה חדשה!

עם תוספות רבות: הלכות הכשרת כלים, ניקיונות הבית בפירוט רחב ותיקונים רבים נוספים

הלכה למעשה פסח רב המכר שמסדר לכם את הפסח ליקוט מקיף והדרכה בשפה ברורה המאפשרת עריכת פסח חב"די למהדרין.

התשובות לכל השאלות חובה בכל בית!

חב"ד שופ | חישי - הפצת המעיינות | חנויות ספרים המובחרות

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

מחיר מיוחד לכמויות לשלוחים ומוסדות
02-3011770

ב"ה

בואו לחוות איתנו את סיפורו של העם ואת סיפור ההגדה בצורה שטרם ראיתם

מהרו לשריין מקום

המרכז פתוח בחופשת פסח לשעות פתיחה ושרייון מועד הגעה יש להיכנס לאתר

חפשו ב"מאורות אשדוד"

החזק הזה כואנו
יבאיים אנצרים

פסח במאורות
חוויה זאתי לאכילת

מרחב מוגן במקום

לפרטים נוספים:
0509632929

לאתר מאורות

"נכון מבוקשו ע"ד עניני צוואה שזהו סגולה לאריכות
ימים ושנים טובות, והש"ת יאריך ימיהם ושנותיהם
בטוב ובנעימים..." (אג"ק ח"א עמ' 280)

חדש במכון הלכה חב"ד!

מחלקת ממונות

**כתיבת צוואות עם
תוקף הלכתי-משפטי**

**מענה הלכתי ע"י רבנים
ודיינים מומחים**

לכתיבת צוואות
טלפון 02-3011770
ווטסאפ

לשאלות בדיני ממונות
טלפון 055-7081737
ווטסאפ

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

הכנות לחג הפסח

”בעמדנו במוצאי יום הפורים, ”שושן פורים“, ”שלושים יום קודם החג“, חג הפסח - הרי זה הזמן להזכיר אודות מבצע פסח, ככל הפרטים שדובר אודותם בשנים שעברו. ובאופן ד”תן לחכם ויחכם עוד“, היינו, שלאחרי ההתבוננות יוסיפו בזה כהנה וכהנה.

ואע”פ שמשיח צדקנו יבוא קודם חג הפסח - הרי גם אז יצטרכו להכין את כל צרכי הפסח, ואדרבה: ביתר שאת וביתר עוז, כי היות ש”נאכל שם מן הזבחים ומן הפסחים”... הרי בוודאי שצריכים להכין את כל צרכי החד בעוד מועד, שלושים יום קודם החג... ועי”ז זוכים לקיום היעוד ”יעלה הפורץ לפנינו“ ובאופן ד”אחישנה“ ב”אחישנה“ גופא, והולכים ביחד עם משיח צדקנו לארצנו הקדושה, מתוך שמחה וטוב לבב.”

(התוועדות תשמ”ב ח”ב עמ’ 8-977)

זהירות מחמץ

החל מפורים (שלושים יום לפני חג הפסח), טוב להיזהר שכל חפץ שמשמשים בו - לא יישאר בו חמץ דבוק, על מנת שיהיה קל לנקותו מהחמץ לקראת הפסח.

חודש ניסן

תחנון

אינן אומרים תחנון בכל חודש ניסן, וכן אינן אומרים את ההוספות הנאמרות בימים שאומרים תחנון.

לפני שיעור התהילים היומי, אחר התפילה, אומרים את המזמור ”למנצח . . יענך“.

כמו כן, בכל שבתות החודש אין אומרים ”אבר הרחמים“ בשחרית ולא ”צדקתך“ במנחה.

שלושים יום קודם החג

לימוד הלכות החג

תקנו חכמים לדרוש בהלכות הפסח שלושים יום קודם הפסח. לכן, יש להתחיל מפורים ללמוד את הלכות פסח, כדי להיות בקי בהם ולדעת את המעשה אשר יעשון. חובה זו מוטלת לא רק על הרבנים ומורי ההוראה, אלא על כל אחד ללמוד בעצמו.

במוסדות החינוך

המחנכים והמורים במוסדות החינוך, צריכים ללמד את תלמידיהם את הלכות החג במשך הימים לפני החג. בנוסף לכך, כדאי להדגים בפניהם כיצד עורכים ’סדר’, מסדרים ’קערה’ וכל שאר ענייני ליל הסדר. על ידי כך יחקקו בזיכרונם הלכות רבות הקשורות לעניינים אלו.

זהירות מאכילת מצה

מנהגנו להימנע מאכילת מצה - ואף מאכילת מצת מכונה - שלושים יום לפני פסח. אך מצה עשירה אפשר לאכול.

ברכת האילנות

נוסח הברכה: בָּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שְׁלֹא חָסַר בְּעוֹלָמוֹ
כָּלֹם וּבָרָא בּוֹ בְּרִיזוֹת טוֹבוֹת וְאֵילָנוֹת טוֹבוֹת לְיִהְיֹנּוֹת בָּהֶם בְּנֵי אָדָם:

<ul style="list-style-type: none"> • בחודש ניסן כשרואה אילני מאכל שמוציאים פרח, מברך ברכת האילנות. אינו מברך אלא בפעם הראשונה שרואה בחודש ניסן באותה שנה. אחרי שבירך בראיה ראשונה, אינו מברך שוב. זמנה נמשך עד סוף חודש ניסן. 	<p>זמנה</p>
<ul style="list-style-type: none"> • לדעת רוב הפוסקים הפסיד את הברכה. אמנם, מי שחולף על פני עץ ויודע שיש בו פרחים, אך לא הסתכל והתבונן בפרחים המלבלבים – יכול לחזור ולברך בשעה שמתכל על העץ ורואה את הלבוב. 	<p>אם לא בירך בראיה ראשונה</p>
<ul style="list-style-type: none"> • אין מברכים על אילן סרק, אלא על אילן המוציא פירות. • מברכים על האילן, במצב שהאילן מוציא פרח, אף אם עדיין לא גדלו פירות. באם כבר נפל הפרח וגדלו הפירות, טוב לברך בלא שם ומלכות, ובאם יראה אח"כ אילן עם פרח בלבד יברך שוב בלא שם ומלכות. • יש אומרים שאין לברך על עצי איסור. ועל כן, אם יוצא למקום בו מצויים אילנות - עדיף שילך למקום בו גדלים אילנות שלא נעשה בהם איסור. 	<p>האילנות</p>
<ul style="list-style-type: none"> • מעיקר הדין, ניתן לברך על ראיית אילן אחד בלבד. אך אם יוצא למקום בו מצויים אילנות עדיף שילך למקום שידוע לו שיוכל לברך על ראיית שתי אילנות. אבל אם רואה אילן אחד בפעם הראשונה, לא ימתין ויימנע מן הברכה כדי לברך במקום אחר שיש בו שתי אילנות. 	<p>מספר האילנות</p>
<ul style="list-style-type: none"> • הרואה בשבת ויו"ט אילן מאכל וזו הפעם הראשונה שרואה בשנה זו, יברך מיד. 	<p>שבת ויו"ט</p>

הכנות לפסח

'מעות חיטים' – קמחא דפסחא

לקראת החג אוספים כסף, לרכוש את צרכי החג לנזקקים. ב'מעות חיטים' נכללים כל צרכי החג (לא רק מצות ויין, אלא) גם בגדי יו"ט ושאר מצרכים הדרושים לחג.

ההשתתפות מכספי 'מעשר'

כל אחד חייב להשתתף במגבית המקומית. מי שקשה לו, יכול לתת כספי מעשרות. אך ראוי שלפחות מקצת מהתשלום למעות חיטים לא יהי' מכספי מעשרות.

הזריזות באספקת המצרכים לנזקקים

יש לדאוג ל'מעות חיטים' בהקדם האפשרי, כדי שלא יהיה לנזקקים חשש מהיכן יבוא עזרם, ובעיקר; כדי שיהיה להם את כל הנצרך מבעוד מועד.

מבצע מצה

"מתקנת כ"ק אדמו"ר שליט"א, להשתדל, ובפרט רב, שו"ב כו' וכל עוסקי בצ"צ לשלוח לחגה"פ למכיריהם – עכ"פ להסדרים – מצות עגולות אפיותי"ד, ודוקא – מצות שמורה, וכן במקומות שמסדרים סדרים כלליים (כמו במלונים וכדומה) יסדרו זה המסדרים".

לכתחילה, אם אפשרי, כדאי לתת שלוש מצות עבור הסדר (ובחור"ל – שש מצות עבור שני הסדרים). אם אי אפשר, יש לתת לכל הפחות מצה אחת עבור אכילת 'כזית' בליל הסדר, או עכ"פ 'כזית' מצה.

שמחת יום טוב

לשמח את בני ביתו

אחת ממצוות החג היא, "ושמחת בחגך אתה ובנך ובתך וגו'". לכן, עוד קודם החג צריך לקנות לאשתו בגדים ותכשיטים כפי ממונו, ולילדיה – מיני מגדנות, כדי לשמח אותם בחג על ידי דברים אלו.

"וכמדובר כמ"פ שנכון וטוב להקדים בנתינת 'מעות חיטים' ושאר צרכי הפסח לכל הזקוקים לזה - באופן שיהי' להם את כל צרכי הפסח שלושים יום קודם החג, ועכ"פ - לא יאוחר מר"ח ניסן, שבועיים לפני החג..."

(התועדויות תשמ"ב ח"ב עמ' 1060)

גבי איזה הפסק (מפה או נייר) בינם לבין המשטח שהשתמשו בו כל השנה בחמץ.

שאר המקומות בבית

אם הם מקומות שסביר שהכניסו בהם חמץ, חייבים בניקיון ובבדיקה. דהיינו, כל מקום שיש סיכוי שמישהו, אדם בוגר או ילד קטן, הכניס לשם חמץ אפילו פעם אחת במשך השנה – יש לנקותו ולבודקו. גם אם זה מקום שבטוח שלא אכלו שם חמץ, אבל יתכן שנכנסו לשם עם אוכל. לדוגמא: חדרי שינה, ארונות שמאחסנים בהם כלי אכילה, מיטות, משחקים, חדרי אמבטיה, שירותים וכדומה.

הכשרת כלים

אין להכשיר כלים, בין בהגעלה ובין בליבוך, אלא בפיקוח (או בהתייעצות עם) רב הבקיא בהלכות אלו.

העדיפות היא כמובן שיהיו כלים מיוחדים לפסח, כך שלא יזדקקו להכשיר כלים כלל. אחת העצות להגיע לזה היא לקנות כל שנה סיר אחד חדש או מערכת סכום וכדומה.

מכשירים אלקטרוניים

יש לנקות את הטלפון והפלאפון הנייד. גם לאחר הניקוי, ראוי שלא להשתמש בהם בזמן שעסוקים באוכל, ולא להניחם על יד המאכלים במשך החג.

באם אוכלים במשך השנה סמוך למחשב – יש לנקות את מקלדת המחשב, ע"י ניצורה או באמצעות שואב אבק, וכן גם את העכבר. גם לאחר שמנקים את המחשב עם העכבר והמקלדת, ראוי שלא להניח על ידם מאכלים במשך החג.

הזמנת נזקקים

אין להסתפק בכך שמזמין ידידים ומכרים לסעוד על שולחנו בחג, אלא יש להזמין נזקקים ונצרכים, שכן זו היא 'שמחה של מצוה' האמיתית.

ניקיון הבית

ניקיון הבית לפסח נחלק לשני חלקים: א. הוצאת החמץ מהבית; ב. ניקוי הבית והכלים (הנחוצים לשימוש במהלך החג) מן החמץ שהיה בהם. זאת היות ומטרת ניקיון הבית לפסח והוצאת החמץ ממנו, היא כפולה:

1. הוצאת החמץ מהבית – כדי לא לעבור על איסור "בל-יראה" ו"בל-ימצא" בפסח.

2. ניקיון הבית לחג הפסח – כדי שיהיה מותר להשתמש בבית ובכליו בפסח ובכדי שלא יתערב חמץ במאכלי החג.

אופן הניקיון באופן כללי, והמקומות החייבים ניקיון

המקומות שחייבים לעבור ניקיון יסודי

מקומות שמשתמשים בהם בחמץ במשך השנה וישתמשו במקומות אלו אף בפסח, כגון: ארונות מטבח, שיש, מקרר, מקפא, כיורים וכדומה, הם המקומות שחייבים לעבור ניקיון יסודי. חייבים לנקות ולשפשף היטב במקומות אלו, לפשפש ב'חורים ובסדקים', כדי להסיר את כל החמץ הנמצא שם לגמרי, כך שלא יישארו אפילו פירורים קטנים, ממש כלום. במידה ויש פירורים שלא ניתן להגיע אליהם להסירם, ראוי לשפוך עליהם חומר פוגם.

גם אחרי הניקיון היסודי, נוהגים להניח את כלי ומאכלי הפסח (אפילו אם הינם קרים), על

להשיג בכל חנויות הספרים / להזמנות ולרכישה כמותית: 054-7708745

רהיטים וכלי הבית

שטיחים

את השטיחים יש לנקות היטב עם שואב אבק עוצמתי. אם השואב לא חזק דיו, או שהם מלוכלכים מאוד - ראוי לנקותם עם חומרי ניקוי, עד שפירורי החמץ שבתוכם לא יהיו ראויים לאכילה. שטיח הדבוק בדבק לרצפה - אין צורך להסירו ולנקות תחתיו.

ספות וכורסאות

יש לנקות היטב את הספות עד כמה שניתן בלי להזיק לספה. אם יש לכלוך נראה שאי אפשר לנקותו, יש לשפוך עליו אקונומיקה (או חומר פוגם אחר). לאחר מכן ראוי לכסות את הספה בכיסוי.

מיטות

במיטות, ובפרט מיטות ילדים, עשוי להימצא חמץ, ולכן חייבים ניקיון יסודי ובדיקה. יש לנער את המזרנים. כלי מיטה לא צריכים ניקיון ובדיקה נוספים אחרי כיבוס.

ארונות אחסון

ארונות אחסון לחפצים שאינם חמץ - יש לנקותם, ולוודא שאין בהם חמץ.

רכב

יש לנקות היטב את הרכב. כל מה שניתן לפרק בקלות לצורך הניקיון - רצוי לפרקו ולנקותו ביסודיות. מה שלא ניתן לפרק - אין צריך לנקות תחתיו. חמץ הנמצא ברצפת הרכב - ישפוך עליו חומר פוגם.

ניקיון הבגדים

צריך לנקות הבגדים היטב מחמץ, ובפרט בגדים שעשויים לבוא במגע עם מאכלים. ואם כובסו עם חומר ניקוי - אין שום חשש. כיסי הבגדים [שעשוי להיות שנכנס בהם חמץ, ובמיוחד אצל ילדים] - יש לבדוקם היטב ולנער החמץ הנמצא בהם.

מי שקשה לו לנער היטב את כל הכיסים, יכול לכבסם כאשר הכיסים הפוכים כלפי חוץ, כך שהחומרים הפוגמים יגיעו לכל פינות הבגד.

תיקים

תיקים שמאחסנים בהם מאכלים - דינם כדין כיסים.

טלית

אם רוצה להשתמש בטלית של ימי השנה במשך החג - יש לנקותה היטב, בדגש על חוטי הציצית, ועדיף לכבסה.

פאה

ראוי לאשה לחפוף את הפאה לפני חג הפסח.

ניקיון תכשיטים

אשה העונדת טבעת כל השנה בעת הכנת המאכלים והאכילה, יש לנקותה היטב בחורים ובסדקים. גם לאחר הניקיון לא תענוד אותה בעת הכנת המאכלים והאכילה בפסח, אא"כ עברה הגעלה בכלי ראשון.

ספרים

יש לנוער היטב כל ספר. כמו כן יש לנקות היטב את המדפים. גם לאחר שעשו כן, יש להיזהר לא להניח הספרים על יד מאכלי הפסח, כלי הפסח, השולחנות או באזור המטבח וכדומה. הנזהרים ונמנעים מלהביא ספרים לשולחן שאוכלים עליו חמץ כל השנה, יכולים לסמוך על כך ולא לנקות. לחילופין, ניתן לסגור מדפים או חלקים בספרייה ולמוכרם לגוי.

ברכונים וספרים שהיו בשימוש במשך השנה בחמץ ממש, לא די להם בניעור אלא ראוי להצניעם ולהכלילם במכירת חמץ.

פמוטים

את הפמוטים ואת המגש שלהם צריך לנקות היטב. יש לשים לב לחריצים. אם רוצה להניח את הפמוטים על גבי שולחן הפסח, ראוי להניחם על גבי מגש מיוחד, או להכשיר (או לצפות בנייר כסף) את המגש של כל השנה.

פרחי נוי

פרחי נוי אשר יש בהם גרעיני דגן - ראוי למוכרם עם החמץ.

אביזרים נוספים

יש לזכור לנקות היטב את כל האביזרים הבאים: מגבעת, נרתיק הטלית והתפילין, ארנקים, חוברות מתכונים, מברשות שיניים, כלי כתיבה, סלי כביסה, כלי נטילת ידיים שחרית (נעגל וואסער), כלי עבודה וכדומה.

כסא אוכל

יש לנקות היטב את כסא האוכל של התינוק, ובמיוחד את כל החריצים שבו. אם אין אפשרות לנקותם - יש לערות עליהם חומר פוגם ולכסות את כל המקומות האלו.

את מגש האוכל של כסא הילדים (אם רוצים להשתמש בו בפסח), יש לנקות ביסודיות, ולאחר מכן ראוי לערות עליו מים רותחים מכלי ראשון (באם לא יהרס), ולצפותו בשני כיוויים (כגון PVC ועליו נייר כסף עבה) או לפחות בכיסוי אחד עבה.

ניקיון המטבח וכליו

מקרר ומקפיא

יש לנתק את המקרר מהחשמל, לפני שמתחילים לנקותו.

במקרר ובמקפיא יש לנקות היטב את כל

בשמים

יש להשתמש בפסח בבשמים הכשרים לפסח, אך מכיון שהבשמים לא ראויים למאכל כלב, אין חובה למכור אותם לנכרי.

ניקיון משחקי ילדים ומוצרי תינוקות

משחקים

יש לנקותם היטב. אם יש בהם חמץ שלא מצליחים להגיע אליו בניקיון, אך בעת המשחק הוא עלול לצאת - יש להצניע משחקים אלו ולהניחם עם הדברים הנמכרים לנכרי.

עגלה

יש לנקות היטב את עגלת הילדים, מאחר ומצויים בה פיזורים רבים. וכן את התיקים שלהם ומתחת למזרון. יש לפרק את מה שאפשר, כדי להגיע לכל הפינות הנסתרות.

המשטחים, הרפנות, החריצים, גומיות וכדומה.
במידה וישנו קרח במקרר/מקפיא - יש להפשירו
תחילה לפני הניקיון.

מקומות צרים במקרר/מקפיא שאי אפשר
להגיע אליהם בכדי לנקותם - ראוי לפרקם ולנקות
מאחוריהם או מתחתם. באם לא ניתן לפרקם -
יש לכסות את המקומות הללו, כדי שהחמץ לא
ייראה; אך באם לא ניתן לכסותם לגמרי [כיוון
שדרכם עובר הקירור של המקפיא והמקרר] - יש
לשפוך שם חומר ניקוי חריף שיפגום את הכלוך
שבמקומות אלו, באופן בטיחותי וללא הרס
המקרר/המקפיא.

לאחר סיום נקייתו של המקרר/מקפיא, יש
לעטוף את המדפים בנייר או ניילון שאינו נקרע.

שיש

מכשירים את השיש, יותר מ-24 שעות אחרי
סיום השימוש האחרון בחמץ בשיש, באמצעות
עירוני מים רותחים מכלי ראשון. סדר ההכשרה
בספר "הלכה למעשה - פסח" ע' 79-78.

שולחן ושאר רהיטים

כל הרהיטים שבבית ובפרט הרהיטים שבחדרי
אוכל, כגון: השולחנות, הכיסאות, המפות,
הכורסאות וכו' - חייבים לנקותם היטב בכל
החריצים והסדקים עד מקום שידו מגעת.

שולחן האוכל, מלבד הניקיון היסודי שיש
לעשות לו - יש לכסותו בכיסוי שאינו מעביר חום,
או כיסוי אטום כפול.

יש לקנות מפות מיוחדות לפסח, או להכשיר
את המפות (מבד) ע"י כביסה בהרתחה עם חומרי
ניקוי.

ארונות אחסון

ארונות שכל השנה מאחסנים בהם חמץ, אם
משתמשים באותם ארונות לאחסון מוצרי החג -
צריך לפנותם ולנקותם היטב ולכסות את המדפים.

כלי אוכל

כלי חמץ שהם נקיים היטב, דהיינו שאין עליהם
שום רושם של לכלוך חמץ הדבוק - אין חובה
למוכרם לנכרי. אולם, יש להצניעם באופן שלא

"באשר לחג הפסח - ישנה
הדגשה של חפזון וזריזות.
אנו רואים, אכן, לדוגמא,
שיהודים, ובמיוחד בעלות
בית יהודיות, וכן ילדים
וילדות, מתמסרים להכנות
לקראת חג הפסח כבר
ימים לפני כן..."

(ממכתב כללי י"א ניסן תשמ"ז)

מחליפים את המסננת שבראש הברז. יש הסוגרים את ברו המים החמים בכל הכיורים בהם משתמשים בכלי פסח, ולא משתמשים במשך החג במים חמים מהברז.

נוהגים להניח בראש הברז בד שיסנן את המים. כדאי להחליף בד זה מידי פעם במשך החג, מחשש שהצטבר שם לכלוך.

כיר

נוהגים שלא להשתמש בכיור עצמו, אלא להכניס לתוכו כיור מפלסטיק וכדומה המיוחד לפסח. לפני הכנסת הכיסוי, ראוי לערות מים רותחים מכלי ראשון על כל חלקי הכיור.

יש להקפיד בכל ימי הפסח שלא לשפוך מים חמים שהיד סולדת בהם לתוך כיור הפלסטיק.

יש לפתוח את הסיפונים ולנקות אותם מהלכלוך שהצטבר שם, העשוי להיות חמץ ממש, וישפוך חומר חריף לתוכו שיפגום את החמץ. אם אי אפשר לפתוח אותם, יש לשפוך לתוכו חומר ניקוי כדי לפגמו. מומלץ להשתמש בחומר מסיר סתימות.

כיריים

ראוי שיהיו כיריים מיוחדות לפסח. הזקוק להכשירם - ראה בספר "הלכה למעשה פסח" ע' 83.

מגבות מטבח

יש הנוהגים לא להשתמש במגבות מטבח שהיו בשימוש במשך השנה, אלא מייחדים מגבות לשימוש בפסח. המשתמשים באותן מגבות, מכבסים אותן לפני השימוש בפסח.

יבוא להשתמש בהם במשך הפסח. וטוב לנעול את הארון בו הם נמצאים, או להדביק את מקום הפתיחה בדבק.

בר-מים

בר-מים מינרלים, תמי 4 וכיו"ב, שהשתמשו בהם בחם - יש להימנע מלהשתמש בהם בפסח. ואף אם השתמשו בהם בקר בלבד - יש מקום להדר בכך.

מקומות הסמוכים לתנור וכיריים

במקומות הבישול או האוכל, יש לנקות את הקירות היטב, לפחות מחמץ נראה, וראוי לכסות את הקירות הסמוכים לתנור/כיריים שאדי הבישול מגיעים אליהם.

הכנת המטבח לבישולי הפסח

תחתית הארונות

אחרי סיום השימוש במטבח בחמץ, מנקים ומכשירים אותו. תחתיות הארונות (הנמצאים מעל השיש) שבמהלך השנה עלו אליהם אדים רותחים מסירים וכדומה, יש לצפותם בנייר אלומיניום וכדומה.

הכשרת הברזים

מכשירים את הברז ואת ידיות הברז. תהליך הכשרתם: יש לפתוח את הברז, באופן שיזרמו בו המים הרותחים ביותר, ותוך כדי כך, יערה מים רותחים על גבי הברז והידיות. נוהגים לכסות את הברז והידיות אחרי ההכשרה, והמהדרים מחליפים את כל הברז. מסירים (מנקים) או

ר' יצהר מרדכי, איש הייטק:

בכל מעברי דירות - הדבר הראשון שהקפדתי להעביר - זה סט הספרים 'הלכה למעשה'

מקומות לניקיון ובדיקת/מכירת חמץ:

- סלי כביסה
- קערות וספלים (נעגעל וואסער)
- כלי עבודה

ילדים:

- עגלת תינוק
- כסא אוכל + מגש
- משחקים
- בקבוק
- מוצצים

כללי:

- פמוטים
- פרחי נוי
- גביע לקידוש
- חצר
- שטחים משותפים
- מחסן
- מכונית
- קופות צדקה
- כובע
- סירטוק
- גרטל
- נרתיק טלית ותפילין
- ארנקים

לא לשכוח למכור חמץ ב:

- תאים וחפצים במקומות העבודה
- תיקים ותאים בבתי הספר של הילדים
- תאים בבית הכנסת
- מחסנים וכדומה
- תיבת דואר

- מראות
- פחי אשפה
- מכונת/מייבש כביסה

טקסטיל:

- בגדים (כיסים)
- וילונות
- מגבות פנים
- מגבות גוף
- מגבות מטבח
- מצעים
- כריות
- שמיכות
- מגיני מזרן
- תיקי בית ספר
- תיקי אחסון אוכל
- תיקי עבודה
- תיקים שונים
- פאה

כלים שונים:

- שואב אבק
- כלי ניקיון (מטאטא / מגב / יעה)
- סמרטוטי רצפה
- פלאפונים
- מטענים
- מחשבים
- מקלדות
- "עכבר"
- פסנתר/אורגן
- טבעות
- בשמים
- מפתחות
- חוברות מתכונים
- מברשות שיניים

המטבח וכליו:

- מקרר + מקפיא (לשים לב ל: גומיות, חורי אוורור וכו')
- שולחן אוכל + כסאות
- ארונות מטבח
- מדפים
- מפות
- מגבות
- ברי מים
- קירות מלוכלכים
- תנור
- כיריים (גז / חשמלי / אינדוקציה)
- מיקרוגל
- קומקום
- מיחם
- פלטה
- כירורים
- ברזים
- שיש
- מדיח כלים
- מייבשי כלים
- קולט אדים

רהיטי הבית:

- ספות / כורסאות
- שולחן + כסאות
- ספריות
- ספרים
- ברכונים
- מיטות
- מזרנים
- שידות
- קומודה
- ארונות
- מתחת לארונות כבדים
- שטיחים

קניות לפסח

מצות

קונים רק מצות עגולות, שמורות משעת קצירה, עבודת יד. מקפידים על כך גם לילדים הקטנים.

יין לארבע כוסות

מהדרים לקחת יין אדום. מי שלא יכול לשתות יין, יכול לערב ביין מיץ ענבים. בעת הצורך ניתן לשתות גם מיץ ענבים בלבד, ללא עירוב יין. כאשר משתמשים במיץ ענבים – ראוי להשתמש במיץ ענבים טבעי, ללא תוספות כלל.

המהדרים במצוות, משתמשים ביין לא מבושל. אולם, כאשר היין המבושל משובח יותר, ניתן להשתמש בו לכתחילה. ביין שאינו מבושל צריך זהירות יתירה שלא יגע בו גוי (על פי הקבלה, ישנה בעיה גם בראיית גוי). לכן, בבית שנמצא בו גוי, או אצל שלוחים וכדומה, אין להביא יין שאינו מבושל.

נשים וילדים יכולים לשתות יין קל או מיץ ענבים.

יש לזכור לקנות כמות מספקת של יין לרביעית הנצרכת לשתיה לארבע כוסות בליל הסדר, לישמחת החג' בכל יום מימי חול המועד, לחג אחרון של פסח ולארבע כוסות בסעודת משיח.

מוצרים מצריכים השגחה לפסח

כל מאכל (מלבד פירות וירקות שלמים) צריך השגחת כשרות לפסח, ובכלל זה: דבש, ביצים, סוכר, מלח, שמן וכדומה.

יש המבשלים ומסננים את הסוכר קודם הפסח, ויש המחמירים שאינם משתמשים כלל בסוכר בפסח. כמו כן יש המחמירים לקנות מלח גס, על מנת שיהיה יותר קל לבודקו מפירורי חמץ. ולפני השימוש בווררים את המלח.

המוצרים הבאים צריכים אף הם השגחת כשרות לפסח: כלי אלומיניום "חד פעמי", רדידי אלומיניום, ניילון נצמד, כוס חד-פעמי מקרטון, מיני קרטון לאפייה, נייר אפיה, מפיות אוכל,

שמפו, סבון, דאודורנט, איפור, בושם, משחת שיניים, מי פה, חוט דנטלי עם טעם, קיסמים עם חומרי טעם, חומרי ניקוי לכלים, סיגריות, ויטמינים (לאדם בריא).

לעומת זאת: כלי פלסטיק, שקיות ניילון, משחות, אקונומיקה, מסיר שומנים, חומרים לכביסה [כגון אבקת כביסה] מרכז ומלבין וכדומה – אינם צריכים הכשר לפסח.

פירות וירקות

יש המהדרים לאכול רק פרי או ירק שניתן לקלפו, לאחר קילופו (מלבד החסה ב'מרור') ו'כורך' בליל הסדר).

פירות וירקות שלמים אינם צריכים השגחת כשרות לפסח. אמנם בארה"ק זקוקים להשגחה (כבכל השנה) בנוגע לתרומות ומעשרות, ערלה ושביעית, ונטע רבעי.

נוהגים לקחת חזרת רק ממקום עם הכשר מהודר, כיוון שהיא דבר חריף – לכן צריך להשגיח שכל הסכינים שחותכים אותה, יהיו נקיים וכשרים לפסח וללא בליעת איסור. רצוי לקנות חזרת שאינה חתוכה.

חסה ל'מרור': יש לקחת חסה מגידול ללא תולעים. ראוי שלא לקחת חסה מגידולי מים.

איסור קטניות

הנכלל באיסור קטניות: אורז, אפונה, דוחן, דורה, חומס, חלֶבָה, חמניות, חרדל, כוסמת, לוביא, סויה, עדשים, פרג, פול, קורנפלור, קימל, שעועית, שושום, תורמוס, תירס.

למעשה נהוג להחשיב גם את המינים הבאים כקטניות: הל, בוטנים, לציטין, פשתן, קינואה.

ישנם עוד סוגי זרעים ומאכלים הנכללים באיסור קטניות. בכל ספק יש לשאול רב מורה הוראה.

אין איסור של קטניות בגרעין הקפה.

מוצרים שלא משתמשים בהם מחמת המנהג

נוהגים שלא להשתמש בפסח בקינמון,

מוצרי תינוקות

יש לקנות מוצץ ובקבוק תינוק חדשים לפסח, שהרי הם באים במגע עם חמץ באופן תדיר. כמו כן, ראוי לקנות סינר חדש.

תרופות

חולה שיש במחלתו סיכון או חשש סיכון, אסור לו בשום פנים ואופן שישנה את תרופותיו (אע"פ שיכול להיות שיש בהם חמץ) אלא אם כן יקבל היתר מרופא.

בכל מקרה שנוטל תרופות ואינו במצב של חשש סכנה - יש להתייעץ עם רב ועם רופא (לבדוק חלופה גנרית של תרופה הכשרה לפסח).

נרות החג

כדאי לוודא שישנם (או לקנות) מחזיקים לנרות, או עכ"פ לדאוג שיהיו מונחים בצורה שניתן לטלטל אותם, לצורך פתיחת הדלת ל"שפוך חמתך".

שמחת יו"ט

כאמור לעיל, יש לקנות בגדים ותכשיטים לאשתו, ומיני מגדנות לילדיו לפני החג, כדי שישמח אותם בחג על ידי דברים אלו.

אלכוהול (אף שאינו חמץ), ציפורן וכורכום. כמו כן הצמח-צדק אסר אכילת צנון בפסח.

מוצרים מתועשים

נמנעים מאכילת מוצרים מתועשים. הכלל הוא - שנמנעים עד כמה שאפשר. רבים נמנעים כיום משימוש בחלב ומוצריו כשאר מוצרים מתועשים.

כ"ק אד"ש מה"מ וכן כ"ק אדמו"ר הרשב"י, נהגו לאכול מאכלי חלב בפסח

הגדה לילדים

כדאי ונכון לקנות לכל ילד הגדה של פסח משלו. לקטנים, עדיף עם חוברת ציורים למשוך את ליבם.

נטלות

ראוי לקנות למטבח נטלות חדשות לנטילת ידיים לאוכל פסח. אך לנטילת ידיים שחרית (=נעגל וואסער) אחר השינה וכיו"ב - אפשר להשתמש בנטלות של כל השנה.

ר' טל שסקין, בוגר תו"ת רמת אביב:

לא מצאתי ידיים ורגליים בהכנה לפסח (ניקיונות וליל הסדר) עד שמצאתי ספר אחד שיש בו הכל: הלכה למעשה - פסח

פריז	ניו-יורק	באר שבע	חיפה	תל אביב	ירושלים	שבת פרשת מצורע
20:35	19:26	18:55	18:47	18:56	18:36	הדלקת נרות
21:41	20:24	19:50	19:52	19:52	19:50	צאת השבת

לומדים פרק קכ"ג בתהלים, ובפרט את הפירושים שבתורת החסידות.

שנים מקרא

קוראים את פרשת השבוע שנים מקרא ואחד תרגום, וכן את הפטרת פרשת השבוע "וארבעה אנשים". אין מנהגנו לקרוא את הפטרת "וערבה", אף לא ביחידות.

שבת קודש י"ב ניסן פרשת מצורע - שבת הגדול

קריאת התורה

בקריאת התורה במלה "וְהִזְרַתֶּם" (טו, לא), יזהר לא להוסיף ה' ולקרוא "והזרתם". ואם קרא כן, צריך לחזור ולקרוא נכון, שהרי שינה את המשמעות, כי "והזרתם" הוא לשון פרישה, ואילו "והזרתם" הוא לשון אזהרה.

הפטרה

מפטירים את הפטרה של פרשת השבוע, "וארבעה אנשים".

...

אין אומרים "אב הרחמים".

נשיא לבני נפתלי.

רמב"ם היומי (במסלול ג"פ ליום): הלכות תפלה וברכת כהנים, פרק יא-יג.

דרשה

בשבת הגדול דורש הרב בהלכות החג, בדברים הנצרכים לפי קביעות השנה ובכלל, וראוי לכל אדם להשתתף בדרשה זו ולהקשיב לה בקשב רב.

יום ששי י"א ניסן

אמירת הנשיאים

נשיא לבני אשר

חז"ל ראו בקרבנות הנשיאים חשיבות רבה, בעלת השפעה לדורות הבאים, ובעקבות זאת קבעו את שנים עשר הימים הראשונים של חודש ניסן כעין ימי חג. מסיבה זו מעורר כ"ק אד"ש מה"מ שיש לחזק את המנהג של אמירת הנשיאים (ואמירת ה'יהי רצון' שלאחריו), מתוך חביבות מיוחדת, כמו החביבות של דברי סופרים - שחביבין יותר מדברי תורה. ויתירה מזו, חביבות של מנהג ישראל.

רמב"ם היומי (במסלול ג"פ ליום): ספר אהבה, הלכות תפלה וברכת כהנים, פרק ח-י.

צדקה

בערב שבת נותנים לצדקה כפליים ממה שרגיל לתת בשאר הימים, כדי שיהיה זה הן עבור שבת והן עבור ערב שבת.

מכירת חמץ

יש לזכור לבצע בהקדם מכירת חמץ אצל הרב. טופס מכירת חמץ כנסו לאתר smlarav.co.il

יום הולדת כ"ק אד"ש

יום ההולדת של כ"ק אד"ש מלך המשיח בשנת תרס"ב.

יש לנצל יום זה, יום ההולדת, באופן שעל ידו יתוסף בכל עניני תורה ומצוותיה, ומתוך שמחה, על ידי התוועדות של שמחה במעמד כמה וכמה מישראל, ואנשים ונשים (כמובן עם מחיצה, ע"פ שולחן ערוך), וטף, שמחה של מצוה ושמחה של תורה.

יום ראשון י"ג ניסן

סזק"ש המוקדם לשבוע הקרוב

9:20	באר שבע	9:17	ירושלים
9:29	ניו-יורק	9:20	תל אביב
10:16	פריז	9:18	חיפה

אומרים מ"זאת חנוכת המזבח" עד "כן עשה את המנורה", כנגד שבט לוי. ואין אומרים "יהי רצון".

חת"ת היומי: בשיעורי חומש לומדים השבוע את פרשת אחרי-מות.

רמב"ם היומי (במסלול ג"פ ליום): הלכות תפלה וברכת כהנים, פרק יד-טו. הלכות תפילין ומזוזה וס"ת.. בפרקים אלו. פרק א.

יום הסתלקות הצמח צדק

יום ההילולא של כ"ק אדמו"ר ה"צמח-צדק", בשנת תרכ"ו. ומנוחת-כבוד בליובאוויטש.

מן הראוי שכל אחד ואחד יתאמץ להוסיף בלימוד תורתו של ה"צמח-צדק". הן בנגלה דתורה, בספרים שנקראו על שמו, "צמח-צדק", והן ובמייוחד בנסתר דתורה, קבלה וחסידות, החל מהגהותיו על ה"ליקוטי תורה".

ניקיון השיניים

מי שיש לו שתלים, כתרים וסתומות בשיניים - ישנם המהדרים ש-24 שעות קודם פסח לא יאכל חמץ חם או חריף.

"...ולהמון עם היו דורשים הלכות הרגל בשבת שלפניו שבשבת זו היו מתקבצין כל העם מכל הכפרים לשמוע הלכות הרגל מפי החכם לפיכך נהגו בדורות האחרונים שהחכם דורש הלכות פסח בשבת שלפניו אם אינו ערב פסח..."

(שו"ע אדה"ז סתכ"ט ס"ב)

מנחה

קוראים בתורה בפרשת אחרי-מות. אין אומרים 'צדקתך'.

הגדה של פסח

אחרי מנחה אומרים את ההגדה של פסח, מ"עבדים היינו" עד "לכפר על כל עוונותינו".

מוצאי שבת

אין אומרים "ויהי נועם" ואתה קדוש".

נהוג לקדש את הלבנה במוצאי שבת, כששוריים בשמחה ולבושים בגדים נאים, בשמחה ובריקודים. מעמד קידוש הלבנה נודע כעת רצון לבקשת הגאולה.

הרב יוסף יצחק קופצ'יק, שליח בלה פז, בוליביה:
מידי חג אני נוהג למסור שיעורים מתוך ספרי 'הלכה למעשה', בכדי לתת לאנשים ידע נרחב על מהות מצוות החג והלכותיהן.

קילוף הפירות והירקות

מקלפים את כל הפירות והירקות לפני האכילה. ופירות וירקות שמבשלים אותם - מקלפים לפני הבישול.

ביצים

מייחדים כלי לבישול ביצים. לפני בישול הביצים ראוי לנקותם ולראות שאין עליהם חשש חמץ.

סוכר

אלו המשתמשים בסוכר בפסח, נוהגים להוסיף לו מים, לבשל את הסוכר הנוזלי ולסננו באמצעות בד לפני החג, כדי לוודא שאין בו לכלוך חמץ כלשהו.

הכנות לבדיקת חמץ

סידור הבית

מסדרים את הבית, מטאטאים ושוטפים את החדרים וכל המקומות שיבדוקם בלילה. כדאי לעשות זאת בסמוך לבדיקה עצמה.

דברים האסורים לפני הבדיקה

החל מחצי שעה לפני צאת הכוכבים - אסור לקבוע סעודה, ללמוד, לעשות מלאכה ולהיכנס למרחץ. משהגיע זמן צאת הכוכבים אסור לטעום כלום, אפילו פחות מקביעות סעודה, עד שיבדוק את החמץ.

מותר ללמוד תורה ולהעמיד שומר [שאינו לומד] שיזכיר לו בשעת צאת הכוכבים ללכת לבדוק חמץ.

עשרה פתיתי חמץ

לקראת הבדיקה נוהגים לפזר בבית עשרה

מי שיש לו שיניים תותבות, יתייעץ עם רב כיצד לנהוג.

'פלטה' וגשר' ליישור השיניים, יעשה להם הגעלה רגילה, ככל הכלים, לאחר הוצאתם מהפה.

באם הם קבועים בתוך הפה באופן שאין אפשרות להחליפם, ויש בהם מתכת גלויה - ראוי לנקותם ולהכשירם, ועם-כל-זה ראוי להקפיד לא לאכול בפסח מאכל חם או חריף.

וראה עוד לענין ניקיון שיניים וכדו' לפסח, בספר "הלכה למעשה פסח" פרק ז, ע' 87 ואילך.

מכירת חמץ

מי שעדיין לא עשה מכירת חמץ, יזדרז לעשות זאת היום. עוד פרטים - ראה בתרשים להלן (בעמוד הבא).

לטופס מכירת חמץ כנסו לאתר smslarav.co.il.

הנוסע מביתו לימי החג

הנוסע מביתו כדי להיות בחג במקום אחר ומוכר את כל החמץ שבבית לנכרי, כיצד ינהג לגבי בדיקת חמץ - ראה בספר "הלכה למעשה פסח" ע' 160 ואילך.

הכנת מאכלים במהלך ימי הפסח, ולקראת

זהירות משרויה

לפני ששופכים מים, או משקים שמים מעורבים בהם, לכוס או לקערה - ראוי לבדוק שלא יהיו בכלי פירורי מצה.

הרב מ"מ שפינדלר, שליח בשירגאן, פיליפינים
יצאנו לשליחות לפני כשנה, הספרים הראשונים שקניתי היו סדרת 'הלכה למעשה'. ידעתי שעם סדרת הלכה למעשה יהיה לי קל מאוד להתמודד עם מצבים הלכתיים שונים במהלך החגים והשבתות.

סדר מכירת חמץ למעשה

<ul style="list-style-type: none"> מתקנת אדמו"ר הזקן שמוכרים לנכרי את החמץ באמצעות "ערב קבלן". כיון שלא כל אחד יודע את כל פרטי הדינים הכרוכים בכך, לא ימכור בעצמו את החמץ לנכרי, אלא ימנה את הרב כשלווחו וייפה את כוחו למכור את החמץ שלו לנכרי. יש לזפות כמה שיותר יהודים במכירת חמץ. לכתחילה יש להסביר באופן המתאים את חשיבות מכירת החמץ כדי שיהודים ימכרו ברצון. בשעת הדחק ניתן למכור חמץ של אדם ללא ידיעתו וכן למכור חמץ של אדם אף כשיש חשש שישתמש בו בפסח. 	<p>זיכוי הרבים</p>
<ul style="list-style-type: none"> במכירה זו מוכרים חמץ (אך אין צורך לכלול במכירה קטניות באם כתוב שהנם כשרים לפסח). במכירה זו כוללים אף את כלי החמץ באם יתכן שנשאר איזה חמץ הדבוק בהם. יתרו הכלים הנקיים היטב מחמץ יש להצניעם במקום סגור, שלא יבוא להשתמש בהם במהלך החג. יש לזכור למכור את החמץ במקום העבודה (משרד, חנות, תאים בכתת הלימוד וכדומה). בחורי ישיבה, צריכים למכור את חמצם הנמצא בישיבה. כמו"כ על הנהלת הישיבות והמוסדות לעשות מכירת חמץ. אין מוכרים לנכרי מאכל או משקה שקיבלו מהרבי, אלא יש לאכלם לפני פסח. 	<p>הדברים הנכללים במכירה</p>
<ul style="list-style-type: none"> מרכזים את מוצרי וכלי החמץ במקום סגור ומסמנים מקומם. אצל הרב מפרטים על שטר את הכתובת המדויקת, ואת המקומות שבהם נמצא החמץ, וחותמים על השטר. אח"כ עושים קנין סודר בבגד השייך לרב (אבל אין הקנין מעכב). אין מנהגנו לתת לרב מפתח של המקומות המכורים. אם אינו יכול ללכת בעצמו לרב, ימנה שליח בכתב או בטלפון, ניתן לערוך מכירת חמץ בטופס המקוון של מכון הלכה חב"ד באתר: smslarav.co.il. נוהגים לתת לרב שכר טרחה. רצוי מאד להקדים וללכת לרב מספר ימים לפני פסח, אך אין צורך לסגור את מקומות החמץ לפני שממנה את הרב כשליחו, אלא לפני שהרב מוכר את החמץ לנכרי - בערב פסח. 	<p>סדר המכירה</p>
<ul style="list-style-type: none"> החל מזמן איסור חמץ בערב פסח אין להיכנס למקומות המכורים לנכרי, אלא אם כן יש בכך צורך גדול. כמו"כ אסור לגעת בחמץ במשך החג. לאחר צאת החג, הרב נפגש עם הנכרי על מנת לקנות ממנו את החמץ, וחוזר החמץ לבעליו הקודם. 	<p>לאחר המכירה</p>

מקורות: שו"ע אדה"ז או"ח סתמ"ח ס"ה, סת"נ סכ"ה, סתנ"א ס"א וסתנ"ג ס"ה. סדר מכירת חמץ לאדה"ז נדפס בשו"ע שלו סוף הל' פסח ע' 1120. לקו"ש חלק ח"י ע' 364. לקו"ש הטי"ג ע' 134. אג"ק כ"ק אד"ש ח"י"ג ע' מג, וחי"כ ע' קפו. תורת מנחם ח"ע ע' 7. לשמע אוזן ע' מה. וראיה ספר 'הלכה למעשה' (בהוצאת מכון הלכה חב"ד) מועדים - פסח פ"ו

הבדיקה וביעור החמץ שלמחרת.

מתחילים את הבדיקה סמוך למקום הברכה, שלא להפסיק בין הברכה ובין המצווה.

לכתחילה יש להיזהר שלא לדבר כלל, אפילו בענייני הבדיקה. אמנם, אם דיבר בין הברכה לתחילת הבדיקה בענייני הבדיקה, אין צריך לחזור ולברך. אך אם הפסיק בדיבור שלא בקשר לבדיקה כלל, צריך לחזור ולברך.

בודקים לאור נר שעווה, שאורו יפה לבדיקה. נעזרים בנוצה על מנת ללקט את פירווי החמץ, אם נמצאו, ואת החמץ שמוצאים מניחים בשקית נייר.

השתתפות בני הבית

מן הראוי לזפות גם את בני הבית במצווה זו, על ידי זה שיבדקו גם הם חלק מחדרי הבית. לכן, יעמדו סמוך לבעל הבית וישמעו גם הם את הברכה מבעל הבית ויענו אמן, ויבדקו מיד במקום בו הם נמצאים, ורק אחר כך ילכו לבדוק בחדר אחר.

בדיקת החצר

במקום שמצויים בעלי חיים שיכולים ליטול את החמץ מן החצר למקום אחר – אין צריך לבדוק את החצר; אך באם ידוע בכירור על חמץ שהיה מונח שם, צריך לבדוק בחצר ביום י"ד ולוודא שלא נשאר שם חמץ (ובאם נשאר יש להוציאו ולבערו).

אם יש בחצר מקומות אחסון, כגון ארונות ומדפים – צריך לנקות ולבדוק אותם. וכן חורים ומקומות מסתור שבחצר, באם נוהגים להשתמש בהם – יש לבדוק אותם מחמץ.

תיבת דואר בסניף הדואר / בבנין משותף

תיבת דואר היא רשותו של הנמען, ועל-כן חובה עליו לבדוק אותה לאור הנר בליל י"ד ניסן, לוודא שאין בה חמץ.

בדיקת הרכב

הבדיקה ברכב יכולה להיעשות לאור היום, ובלילה יבדוק מתחת לכיסאות באמצעות פנס, מאחר ואי אפשר לבדוקו לאור נר.

פתיתים של חמץ. יש להשתמש בחמץ שלא יתפורר [כגון: לקחת פיתה אחת ולחתוך אותה ל-10 חלקים שווים] ולעטוף בנייר. כך כל פתית יהיה פחות מכזית, אולם, כל הפתיתים יחד יהיו (קצת) יותר משיעור "כזית".

כדי למנוע מכשול ח"ו, כדאי לרשום מספר או סימון על כל פתית, ובפתק נוסף יש לרשום ליד כל מספר היכן הוטמנו הפתיתים, וזאת כדי למנוע אובדן פתיתים חלילה.

ליל בדיקת חמץ

כאמור, החל מזמן צאת הכוכבים אסור לטעום כלום עד שיבדוק את החמץ.

צאת הכוכבים			
ירושלים	19:42	באר שבע	19:41
תל אביב	19:42	ניו-יורק	20:13
חיפה	19:43	פריז	21:27

תפילת ערבית

מתפללים תפילת ערבית מיד בצאת הכוכבים, לפני בדיקת חמץ. אף המתפלל ביחיד יש לו לנהוג כן, אא"כ רגיל כל השנה להתפלל ביחיד, שאז יבדוק את החמץ לפני התפילה.

בדיקת חמץ

זמן הבדיקה

מקפידים לקיים את מצות 'בדיקת חמץ' בזמנה. כלומר, מיד אחרי תפילת ערבית. מנהגנו להאריך ביותר בבדיקת חמץ.

אופן הבדיקה

לובשים את החליפה והכובע, וחוגרים אבנט לפני בדיקת החמץ. נוטלים ידיים לפני בדיקת חמץ.

כדי להימנע מהפסק בין הברכה לקיום המצווה, ראוי להדליק את הנר לפני הברכה.

בברכת 'על ביעור חמץ' שמברכים בשעת הבדיקה, מכוונים גם על ביטול החמץ שאחר

”אדמו”ר הזקן בפעם
הראשון בבואו
ממעזריטש - לפני חג
הפסח תקכ”ה - ביום
ל”ג ניסן בשנה ההיא לא
אכל (לא התענה שהרי
אסור בתענית, אלא
שלא אכל) כי ה' טרוד
בהכנה לבדיקת לחמץ,
אשר כל הכוונות שקיבל
במעזריטש בענין בדיקת
חמץ יבוא כן בהבדיקה
בפועל. הבדיקה נמשכה
כל הלילה, ולא ה' לו אז
רק חדר אחד.”

(ספר השיחות תרצ”ו עמ' 265)

ניקיון אביזרי הניקיון

לאחר גמר כל עבודות הניקיון לפני פסח - יש לרוקן את השואב אבק ולנקותו היטב, כך שלא יישארו בו פירוורי חמץ [או להכלילו בין שאר הדברים הנמכרים לנכרין]. כמו כן יש לנקות היטב את המטאטא והמגב, וראוי להצניעם ולקנות חדשים לפסח. יש לשטוף היטב את היעים. לכבס את סמרטוטי הרצפה או להשרותם בחומר פוגם.

פח אשפה

יש לרוקן את כל פחי האשפה ולנקות אותם היטב עם חומר פוגם. בארץ הקודש טוב לזרוק בלילה שלפני פסח את החמץ הנותר לפח האשפה הציבורי, כדי שעובדי העירייה יספיקו לפנותו לפני זמן ביעור חמץ.

בדיקת בית הכנסת וביהמ”ד

גם בית הכנסת ובית המדרש חייבים בבדיקה בליל י”ד לאור הנר, ולא מספיק לטאטא את הרצפה בלבד. חובת הבדיקה מוטלת על הגבאים, אך מתפללים שברשותם תא פרטי בבית הכנסת, צריכים לבדוק.

בדיקת חללים משותפים בבנייני מגורים

בבתים משותפים (בנייני מגורים) - החובה לבדוק את חדר הכניסה והמדרגות מוטלת על כל הדיירים. אך הם יכולים למנות שליח שיבדוק עבור כולם.

אחרי הבדיקה

בסיום הבדיקה סופרים את הפתיתים שבשקית הנייר לוודא שכל עשרת הפתיתים נמצאים; לאחר מכן לוקחים את שקית הנייר שבה הפתיתים, הנוצה ושיירי הנר - ומניחים אותם בתוך קערונית כף עץ, ולוקחים שקית נייר נוספת ומניחים בה את כל הדברים הללו, מלבד הידית של כף העץ, אשר אותה משאירים מחוץ לשקית. בנוסף לכך, כורכים כמה פעמים חוט סביב שקית הנייר הגדולה, וקושרים אותה.

מצניעים את החמץ - הן החמץ שנמצא בבדיקה והן החמץ שנשאר עבור האכילה בערב ולמחרת בבוקר - במקום שמור, באופן שלא יהיה בהישג ידם של ילדים או בעלי חיים.

ביטול חמץ

אחר הבדיקה מבטלים את החמץ שלא נמצא בבדיקה ואומרים ”כל חמירא וכו”.

עיקר הביטול הוא בלב. לכן צריך שהביטול יהיה בלב שלם, ומתוך החלטה גמורה שכל החמץ שברשותו אינו חשוב בעיניו כלל, והרי הוא כעפר ממש.

ומכל מקום, תיקנו חכמים שיוציא את הביטול בפיו. אמנם, כדי שה'ביטול' של החמץ יועיל, צריך להבין את נוסח הביטול.

תרגום ”כל חמירא”: ”כל שאור וחמץ שיש ברשותי שלא ראיתו, ושלא ביערתיו ושלא ידעתיו יהא בטל ויהא הפקר כעפר הארץ”.

הכנות לליל הסדר

מרור

לוקחים שני מינים, חסה – הנקראת בלשון המשנה 'חזרת', וחריין – הנקרא בלשון המשנה 'תמכא', ובלשון ימינו נקראת 'חזרת'. משתמשים בשניהם, הן למרור והן לכורך.

את עלי החסה (מגידול ללא תולעים) משרים במי סבון שלוש דקות, ואחר כך שוטפים היטב תחת זרם מים.

ביצה

מבשלים את הביצה עד שתתקשה. יש להשאירה עם קליפתה, כשהיא שלימה.

זרוע

צולים חלק מצוואר עוף. לאחר הצלייה מורידים ממנו כמעט את כל הבשר, אך צריך להיזהר להשאיר מעט בשר על העצם, מאחר ועצם בלי בשר אינה נקראת תבשיל.

כרפס

לוקחים לכרפס בצל לגברים, ותפוח אדמה לנשים. מי שמתקשה באכילת בצל חי, יכול לאכול תפוח אדמה.

כורך

מקפידים שלא תהיה שום רטיבות על עלי החסה המיועדים ל'כורך'. לכן, יש להכין כמות מספיקה של עלי חסה יבשים המיועדים ל'כורך'. שכח לייבש החסה – ראה בספר "הלכה למעשה פסח" עמ' 268.

את החריין מפוררים במגרדת או במכשיר חשמלי המיועד לכך.

יש להיזהר לא להשרות את החסה או את החריין עשרים וארבע שעות במים.

מי מלח

מכינים מראש מי מלח לצורך טיבול הכרפס. שחכ להכין – יכין בשנינו, היינו שישים את המים תחילה ואח"כ את המלח.

הגביע לארבע כוסות

משתמשים בכוס חשובה ונאה, המכילה לכל הפחות 'רביעית'. שיעור הרביעית המקובל הוא 86 סמ"ק. רבותינו נשיאינו נהגו בשיעור גדול יותר, כ-100 סמ"ק. הכוס צריכה להיות שלמה. נוהגים להניח כלי שלם (צלחת/צלוחית) תחת כוס היין [אודות סוג היין – ראה לעיל בכותרת 'קניות לפסח' עמ' 19].

אורחים שאינם יהודים

בככל יום טוב, יש להיזהר לא להזמין לסעודה אורחים שאינם יהודים, ובפרט בליל הסדר. ובשעת הדחק יש להתיעץ עם רב מורה הוראה.

סדר ציבורי

העורכים סדר ציבורי, עליהם לתכנן מבעוד יום תוכנית מסודרת להסברת ההגדה וקיום שאר מצוות הלילה באופן הנצרך על פי הלכה. כגון: להכין שקיות של כזית מצה, כזית מרור, שטיפת החסה כדין וניגובה מהמים מחשש שרויה וכדומה.

אם את הסדר הפרטי – לעצמם ולבני ביתם – עושים הפעילים מאוחר יותר ולא יחד עם האורחים בסדר הציבורי, חייבים לתכנן זאת באופן שיאכלו את המאפיקומו, ולפחות את המצה של 'מוציא מצה', לפני חצות הלילה (בח"ל: בסדר הראשון).

המצות

יש לזכור להפריש 'חלה' מהמצות לפני כניסת החג, באם עוד לא הפרישו מהם.

כמו כן יש לבדוק את קופסאות המצות, אם במקום פתיחתן יש אותיות – יש לפותחן לפני החג.

ממיינים את המצות לוודא שאין ביניהן מצות כפולות (יש לזכור לעשות זאת לפני סוף זמן ביעור חמץ). ואם מצא כפולות – יש לבערם בכל דרך ביעור, או לכוללם במכירת חמץ.

מדידת שיעורי המצות

המודד את שיעורי המצה והמרור באמצעות כלי, ראוי

ונכון לעשות זאת ערב יו"ט (אך אם מודד לפי הערכה וראיית העיניים, אין כל איסור לעשות זאת בשבת ובחג).

לכתחילה ראוי להוסיף קצת על השיעור המדויק של מצוות הלילה.

'כזית' מצה הראשון שנאכל ב'ליל הסדר', הוא חיוב גמור מן התורה – לכן, ב'כזית' זה יש להחמיר ולאוכלו כפי השיעור הגדול של ה'כזית' – 27 סמ"ק לערך. שאר אכילות המצה של הלילה הן מדרבנן. בעת הצורך, ניתן להקל בהן ולאכול כפי השיעור הקטן של ה'כזית' – 19 סמ"ק בערך.

ל'מרור' לוקחים 17 סמ"ק של חסה וחריון. שני המינים הללו מצטרפים לשיעור 'כזית'. בדרך כלל, יש בשני עלים בינוניים של חסה שיעור 'כזית'.

עבה, דהיינו, סמיכה. לשם כך מערבים בה כמות גדולה של אגוזים, כדי לאזן את הדלילות הנוצרת מהנוזלים המופרשים מן התפוחים והאגסים.

את החרוסת מניחים ב'קערה' כשהיא יבשה וללא יין. ובליל הסדר, לפני שטובלים בה את המרור, מניחים מעט מהחרוסת בצלחת שתחת כוס היין, ומרכיבים אותה בין הנמצא בצלחת.

חרוסת

את החרוסת עושים מתפוחים ואגסים מרוסקים, ואגוזים טחונים. שוטפים את התפוחים ואת האגסים, מקלפים אותם (ולאחר מכן שוטפים אותם שוב ומנגבים היטב). אחר כך מגרדים אותם במגרדת, ומערבים אותם עם אגוזים טחונים (או טחונים אותם במכשיר חשמלי כנזכר לעיל).

החרוסת צריכה להיות בלילה

"וזהו שציונו לבער החמץ
שכמו שאנו רואים בגשמיות
שהחמץ הוא מגביה א"ע
ומתנפח כמו"כ בעבודה הוא
בח' גאווה וגסה"ר שהם
היפך הקדושה וכן"ל בענין
אין אני והוא יכולים לדור
שם כו', ובד"כ נק' היצה"ר
חמץ וכמ"ש מכף מעול
וחומץ כו', א"כ הוא אזהרת
ביעור היצה"ר והשבתתו מן
העולם כו' ואז נגלה עליהם
ממה"מ וגאלם כו' והשרה
שכינתו בישראל כי היו
מנוקים מכל עון כו'"

(לקוטי תורה - תורת שמואל, תרכ"ו, עמ' מב)

יום שני י"ד ניסן, ערב פסח

שחרית

משכימים לבית הכנסת.

בתפילת שחרית אין אומרים "מזמור לתודה"
אחר "ברוך שאמר", היום ובכל ימי הפסח.

קוראים בתורה בפרשת אחרי-מות.

תזכורת לגבאים: להודיע על זמן תפילת מנחה
די זמן לפני שקיעת החמה, כך שיספיקו לומר
"סדר קרבן פסח" אחרי מנחה ולפני השקיעה.

רמב"ם היומי (במסלול ג"פ ליום): הלכות
תפילין ומזוזה וס"ת, פרק ב-ד.

תענית בכורות

הבכורות מתענים בערב פסח, זכר לנס שניצלו
ממכת בכורות. למעשה המנהג הנפוץ הוא שלא
מתענים כל היום כולו, אלא רק עד ששומעים
סיום מסכת. הסעודה הנערכת ב'סיום' היא
סעודת מצוה, ממילא, חובת התענית פוקעת
לגמרי ומותר לאכול כל היום.

ראה דיני התענית וסיום מסכת בספר "הלכה
למעשה פסח" ע' 175 ואילך.

בכור קטן

בכור קטן עד גיל בר מצוה, אביו מתענה
תחתיו. אם גם האב בעצמו בכור, צריכה האם
להתענות עבור בנה. כדי לפטור אותה מהתענית,
יכולה לשמוע את ה'סיום' הנערך בבית הכנסת
- באמצעות הטלפון. בנוסף לכך, יביא לה
בעלה משהו מן המאכלים שחולקו בעת 'סעודת
המצווה' בבית הכנסת.

נוהגים להביא גם את הבכורים הקטנים, גם
אלו שעדיין אינם מבינים את מה שהם שומעים
ב'סיום' - כדי לשמוע את ה'סיום' בעצמם.

צדקה

בערב יו"ט נותנים לצדקה כפליים ממה שרגיל
לתת בשאר הימים, כדי שיהיה זה הן עבור ערב
יו"ט והן עבור יו"ט.

כל השנה מכניסים למקום המכור לנכרי. בימי הפסח, משתמשים במברשת חדשה.

סוף זמן אכילת חמץ			
10:25	באר שבע	10:23	ירושלים
10:36	ניו-יורק	10:25	תל אביב
11:25	פריז	10:24	חיפה

גירת המקומות הנמכרים לנכרי

מכניסים את כל דברי החמץ לארונות או החדרים שנמכרים לנכרי, סוגרים היטב את המקומות הללו, ומסמנים את כל המקומות המכורים - כל זה צריך להיעשות לפני סוף זמן ביעור חמץ. כמו כן יש לוודא היטב לפני זמן זה, שלא נותר חמץ בחצר.

מצות כפולות

כאמור, לפני סוף זמן ביעור חמץ ממיינים את המצות לוודא שאין בהם מצות כפולות.

סוף זמן ביעור חמץ			
11:32	באר שבע	11:30	ירושלים
11:45	ניו-יורק	11:32	תל אביב
12:37	פריז	11:31	חיפה

שריפת חמץ

נכון שלא לשרוף את החמץ בתוך שקית פלסטיק, ולא בתוך נייר כסף, אלא בתוך נייר רגיל. לכתחילה, יש לבער את החמץ באמצעות שריפה דווקא. לכן, קודם שנשרף החמץ לא ישפוך עליו נפט וכדומה - כדי שלא לפגום את החמץ ע"י הנפט. מאחר ואם יעשה כך, נמצא שביער את החמץ ע"י דבר הפוגם ולא בשריפה.

ניקיון כיסי הבגדים

בשעת ביעור חמץ בודקים ומנערים את הכיסים של הבגדים, ובמיוחד כיסי הילדים.

אכילת מצה, חרוסת ומרור

מעלות השחר של ערב פסח עד ליל הסדר אסור מן הדין לאכול מצה (ומנהגנו כנ"ל שלא לאכול מצה 30 יום קודם החג). גם מצת מכונה אין אוכלים.

החל מבוקר ערב פסח עד אחרי אכילת הכורך בליל הסדר (ובחול"ל - של ה'סדר' השני), אין אוכלים מכל המינים הנכנסים בחרוסת ומרור (אך אין בעיה לאכול משאר הסימנים שבקערה).

פינוי חמץ מהבית

אסור להשאיר היום חמץ בתוך כלי האשפה הביתי המונח בחצר הבית או ליד הבית, אפילו אם יבואו אחר הצהריים לפנותו, מכיוון שהחמץ נחשב למונח ברשותו. אמנם ניתן להוציא את הפח למקום המופקר לכל כרשות הרבים, ולהפקירו שם. אם אי אפשר להוציאו לרשות הרבים, ואי אפשר לשרופו [כגון שזו כמות גדולה] - ניתן לשפוך עליו חומר (כגון אקונומיקה) שפוגם אותו מאכילת כלב.

הכנות ליו"ט

מצוה להסתפר בערב החג, ויש לעשות זאת לפני חצות היום. אחר חצות היום, אין להסתפר אלא ע"י נכרי.

מצוה לקצוץ את הציפורניים בערב החג. לכתחילה יש לעשות זאת לפני חצות היום.

יום ההולדת של הרמב"ם

היום הוא יום ההולדת של הרמב"ם (בשנת ד'תתצ"ח). בכמה הזדמנויות עורר כ"ק אד"ש מה"מ ביום זה אודות השיעורים בלימוד הרמב"ם, כל אחד ואחת לפי יכולתו - ג' פרקים ליום, פרק אחד ליום, או הלימוד המקביל בספר המצוות להרמב"ם.

ניקיון השיניים

לפני סוף זמן אכילת חמץ מנקים היטב את הפה והשיניים מפירווי חמץ. את מברשת השיניים של

ביטול חמץ

לאחר ביעור החמץ אומרים את נוסח הביטול השני.

תרגום "כל חמירא": "כל שאור וחמץ שיש ברשותי שראיתיו (מעולם) ושלא ראיתיו (מעולם), שראיתיו (בשעת הבדיקה) ושלא ראיתיו (בשעת הבדיקה), שביערתי ושלא ביערתי, יהא בטל ויהא הפקר כעפר הארץ".

אחר אמירת נוסח ה'ביטול' - אומרים את ה"יהי רצון" המופיע בסידור ובהגדה.

איסור קטניות

מחצות היום ואילך אסור לאכול 'קטניות'.

חצות היום והלילה

ירושלים	12:37	באר שבע	12:39
תל אביב	12:39	ניו-יורק	12:54
חיפה	12:38	פריז	13:49

חומרות והידורים

נוהגים להתחיל בחומרות והידורי הפסח (כגון: להימנע מלאכול מוצרים מתועשים וכדומה) החל מחצות היום ואילך.

איסור מלאכה

מחצות היום ואילך נמנעים מעשיית מלאכה. מלאכות המותרות בעשייה בחול המועד - מותר לעשותן בערב פסח אחר חצות.

מלאכות המותרות

מותר לגהץ את בגדי החג וכן לצחצח נעליים אף אחר חצות. אך אין מכבסים אחר חצות. אם שכח ולא קצץ את הציפורניים קודם חצות, יכול לקרצם אחר חצות.

כבוד יו"ט

מצוה להתרחץ בחמין בערב יו"ט, וכן נוהגים

לטבול במקוה כדי לטהר עצמו לכבוד הרגל.

איסור אכילה

מתחילת שעה העשירית ואילך אין לאכול אכילה מרובה ואין לשתות יין.

הכנת השולחן לליל הסדר

מסדרים את השולחן ואת הכלים ומציעים את המושבים להסבה מבעוד יום, כדי להתחיל את הסדר מיד כשחוזר מבית הכנסת. זאת מלבד עריכת הקערה, שאותה יש לערוך בלילה קודם הקידוש.

טוב להרבות בכלים נאים על השולחן. ומניחים על שולחן אפילו כלים שאינם נצרכים לסעודה, כדי שיהיו לנוי וליופי, זכר לחירות.

מומלץ להכין כבר מערב החג שלוש מצות שלמות (כפופות, כעין בית קיבול) לקצרת הסדר. אם אין לו שלמות - ראה בספר "הלכה למעשה פסח" ע' 266-267. יש להכין כריות וכדומה כדי להסב עליהן 'דרך חירות'. מניחים מלח על השולחן (למרות שאת מצת המצוה אין טובלים במלח).

אצל כ"ק אד"ש מה"מ לא הניחו על השולחן כלי כסף לנוי, אלא רק את הכלים המיועדים לצורך הסעודה. במרכז השולחן - מונחת הכוס המיועדת ל"כוס של אליהו".

מנחה

אחרי מנחה - סדר קרבן פסח. העוסק בסדר קרבן פסח נחשב לו כאילו עומד בבית המקדש ומקריב ממש קרבן פסח. וראה לקו"ש חל"ב ע' 36 ואילך.

מקדימים מעט את תפילת מנחה, כדי להספיק לומר "סדר קרבן פסח" בזמן ההקרבה - לפני שקיעת החמה.

תזכורות לערב פסח תשפ"ד

צליית הזרוע (גרון עוף שהוסר ממנו רוב הבשר)	☐	ניקוי השואב אבק, המטאטא, המכונית והמחסן	☐
בישול הביצה	☐	מכירת חמץ יש לעשות מבעוד מועד, ומי שלא הספיק יעשה זאת עד י"ד בניסן בבוקר לטופס מכירת חמץ כנסו לאתר smlarav.co.il	☐
הכנת החרוסת (אגוזים, תפוחים ואגסים)	☐	בבכורים: אסור לאכול עד שישתתף בסעודת מצוה (סיום מסכת וכיו"ב)	☐
הכנת מי מלח	☐	בשחרית: אין אומרים "מזמור לתודה"	☐
שטיפת וייבוש החסה	☐	שריפת החמץ (השריפה עם הלולב והערבות וכו')	☐
הפרשת תרומות ומעשרות	☐	סימון המקומות בהם ישנם דברים המכורים לנכרי	☐
הפרשת חלה מן המצות באם לא הפרישו	☐	הגעלת כלים וטבילת כלים	☐
בדיקת המצות מפני כפולות ונפוחות (אם לא בדקו במאפיה), מיון מצות לקצרת הסדר	☐	הכשרת השיניים	☐
מדידת ה"כזיתים" (מצה כ-30 גרם. מרוך כ-17 גרם)	☐	בדיקת הכיסים של הבגדים מחמץ	☐
הכנת החזרת	☐	תספורת וגזיזת הציפורניים עד חצות היום	☐
הכנת כלי שבור לשפיכה אליו בעשרת המכות	☐	לימוד שיעורי חת"ת ורמב"ם	☐
חימום ה'מיחם'	☐	פתיחת אריזות שאסור לפתחם בחג	☐
השארת אש דולקת לצורך בישול בחג	☐	לחתוך מפות ניילון, שקיות ניילון, טישו ונייר כסף לפי הצורך	☐
הכנת נרות החג	☐	כיבוי האור במקרר	☐
סידור שעון השבת	☐	כיסוי המתגים	☐
אחרי מנחה: סדר קרבן פסח לפני השקיעה	☐	הכנת בגדי השבת והחג	☐
		צחצוח נעליים	☐

פריז	ניו-יורק	באר שבע	חיפה	תל אביב	ירושלים	
20:39	19:29	18:57	18:49	18:58	18:38	הדלקת נרות
-	-	19:53	19:55	19:54	19:52	צאת החג
21:47	20:28	-	-	-	-	הדלקה יו"ט שני
21:48	20:29	-	-	-	-	צאת החג יו"ט שני

מעקה וכדומה.

ליל יום־טוב - ט"ו ניסן

ערבית

סדר התפילה: שיר המעלות, תפילת מעריב לשלוש רגלים. הטועה בתפילת העמידה בשבת ויו"ט והתחיל ברכות אמצעיות של חול ("אתה חונן וכו'") - ראה בספר "הלכה למעשה שבת" כרך א ע' 247 ואילך.

הלל

אחרי תפלת העמידה אומרים הלל שלם. אף המתפלל ביחיד אומר הלל. נכון שגם נשים תאמרנה הלל זה.

זריזות בהתחלת הסדר

מזדרזים לחזור הביתה מיד לאחר תפילת ערבית, כיוון שמצווה למהר להתחיל את הסדר, בשל התינוקות, שיישארו ערים ולא ישנו בליל הסדר. מנהג בית הרב להתחיל סדר הראשון תיכף אחר תפלת ערבית, ושלא להאריך בו, כדי לאכול האפיקומן קודם חצות לילה.

שיתוף הילדים

מחלקים לילדים לפני התחלת הסדר קליות ואגוזים, כדי שיראו את השינוי וישאלו.

שטיפת הכוס והדחתה

לפני הקידוש (וכן לפני מזיגת כוס שלישי) שוטפים את הכוס שטיפה קלה מבחוץ, ומניקים אותה היטב ("הדחה") מבפנים. אין צורך לעשות שטיפה והדחה לפני מזיגת הכוס השני והרביעי.

הדלקת נרות

כל אשה ובת מדליקה נר יו"ט. רווקה מדליקה נר אחד, ואשה נשואה מדליקה לפחות שני נרות. כדאי שילדה המתחילה להדליק נרות, תדליק בפעם הראשונה ביו"ט - שאז ברכת "שהחיינו" היא גם על התחלת הדלקת נרות.

מקום ההדלקה

מדליקים את הנרות (לכתחילה) על השולחן שעליו עורכים את הסדר. אם לא אפשרי להדליק על השולחן כלל (מצד בטיחות הילדים/סכנה אחרת או מחוסר מקום על השולחן וכדומה), ניתן להדליק את הנרות סמוך לשולחן, ובאופן שיהיה ניתן לראותם בשעת הקידוש.

צדקה

לפני הדלקת הנרות נותנים צדקה.

זמן ההדלקה

מנהגנו להדליק לפני השקיעה, כמו בערב שבת.

הברכות

מברכת "להדליק נר של יום טוב" ו"שהחיינו". הברכות נאמרות אחרי ההדלקה, כמו בערב שבת.

הנהגות חשובות במהלך ימי הפסח

רחיצת הידים

כאשר מגיעים לבית, כדאי ונכון לרחוץ את הידיים. שהרי שכיו שנוגעים בחוץ בדברים שאינם נקיים כלל, ועד שיש בהם חשש חמץ ממש. כגון: מטבעות, שטרות, כסף, מפתחות,

”בשעה שעוסקים בהגאולה דפסח – מרמזים ומכוונים גם על הגאולה העתידה לבוא במהרה בימינו אמן”

(משיחת ליל ב' דחג הפסח, ה'תשט"ז)

מנהגי כ"ק אד"ש: מסדר את הקערה

מעומד. סדר הנחת ה'מרור' וה'כורך': מודד ארבע כפות גדולות מלאות חריין טחון – סוחט אותן היטב בידו, ומכין מהם עיגול קרוב לגודל ביצה. אחר כך עוטף זאת מכל צד בעלי חסה – שניים גדולים או שלושה קטנים. בנוסף לכך, מניח בפנים חתיכת חריין שאינה מפוררת. כרפס – מניח בצל שלם, או חצי בצל גדול. הבצל מונח על הקערה, עם הקליפה. במשך כל זמן הסדר, כוס היין נמצאת לימין הקערה.

כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע אמר: בליל הסדר לפני שעושים דבר מעניני הסדר, צריך להסתכל לתוך הסידור (ה"הגדה").

זמן קיום מצוות ליל הסדר

את כל מצוות החג (כולל כוס ראשונה – הקידוש) יש לקיים רק מעת התקדש החג – צאת הכוכבים. הנמצאים במקום בו מתקשים לקיים הלכה זו (כגון במדינות הצפוניות בהם צאת הכוכבים מאוחר מאוד) – ישאלו רב.

הסֶבֶה

מְסֻבִּים הגברים בשתיית ד' כוסות ובאכילת: 'מצה', 'כורך', 'אפיקומן'. אין מנהגנו להסב בשאר השלבים בליל הסדר.

ההסבה נעשית על צד שמאל. גם מי שהוא איטר יד (=שמאלי), מסב על צד שמאל של כל אדם. הסבת ימין אינה הסבה, וכן המסב על גבו או על פניו אין זו הסבה.

אם שכח להסב – ראה בספר "הלכה למעשה פסח" ע' 277.

נוהגים לאחר ההדחה לקנח את הכוס מבפנים באמצעות מפית, ויש להיזהר לעשות זאת לאחר ששכחו מהכוס את מי ההדחה, מחשש סחיטה.

מנהגי כ"ק אד"ש: לקנח במפית את החלק הפנימי של הכוס לאחר ההדחה.

הסדר

סידור הקערה

מסדרים את הקערה בלילה מיד כשחוזרים מבית הכנסת, לפני הקידוש. נוהגים שתהא "קערה" לכל נער מגיל 'בר מצוה'. בין מצה למצה מפסיקים באמצעות מפה וכדומה. לכל "קערה" (או לקערה אחת בכל שולחן עכ"פ), צריכה להיות צלחת (או קערה ממתכת) תחתיה.

מסדרים על הקערה (על המפה שעל המצות) את המינים בצורה של שני סגול, זה מתחת לזה, בסדר זה: בִּסְגוּל העליון: בצד ימין הזרוע, בצד שמאל הביצה, תחתיהם באמצע המרור ל'מרור' (החסה והחריין). ובִּסְגוּל התחתון: בצד ימין החרוסת, בצד שמאל הכרפס, ותחתיהם, שוב, באמצע המרור ל'כורך' (החסה והחריין). כזה:

קדש

מזיגת היין

כל אחד מוזג לעצמו את היין. ממלאים את הכוס ביין (מנהג כ"ק אד"ש: בשלוש שפיות) עד שתהיה הכוס מלאה על כל גדותיה, ומוסיפים עוד יין עד שיישפך יין מהכוס החוצה. מקפידים שהיין יישפך לתוך כלי שלם ולא על הארץ (וכן בשאר הארבע כוסות).

אחרי מזיגת היין מהבקבוק אל הכוס, לפני תחילת הקידוש, מכסים את בקבוק היין.

אחיזת הכוס

נוטל את הכוס בימינו ומעבירה לשמאלו, מגביהה יותר משלושה טפחים מעל השולחן ומניחה, דרך הורדה מלמעלה למטה, על כף יד ימינו. כף היד, כפופה קצת כעין בית קבול, דהיינו שארבע אצבעותיו מוגבהות, והאגודל מושכב מן הצד. הכוס מוגבה למעלה משלושה טפחים - 24 ס"מ מעל גבי השולחן (סדר זה - גם בשאר הארבע כוסות).

הקידוש

מקדשים מעומד. גם השומעים נוהגים לעמוד. לפני שמתחיל לקדש יש להביט בנרות. ראוי ביותר להביט בנרות שברכו עליהם. בשעת ברכת 'בורא פרי הגפן' וברכת הקידוש - יש להביט בכוס.

ראוי לכוון בשעת הקידוש, להוציא ידי חובה את היין שישתה (אם ירצה) בין כוס שנייה לשלישית.

בני הבית

מן הדין בני הבית יוצאים ידי חובתם בקידוש של בעל הבית וכאשר מסיים בעל הבית את הקידוש, עונים בני הבית 'אמן', ושותים את הכוס בהסָּכָּה. אמנם, יש הנוהגים שגם בני הבית (כולם) אומרים בעצמם את נוסח הקידוש בלחש יחד עם בעל הבית, כשבידם כוס קידוש מלאה יין, וכן עיקר. לפיכך, אשה ובת שבירכו "שהחיינו" בהדלקת הנרות - אם הן מקדשות בעצמן - לא תברכנה 'שהחיינו' בקידוש.

לא יתחיל המקדש לומר את ברכת הקידוש

("אשר בחר בנו מכל עם"), עד שתכלה עניית "אמן" מפי כל העונים היוצאים ממנו ידי חובה קידוש, שהרי הם חייבים לשמוע את כל הברכה מפיו. ולכן אפילו אם ישנם כאלו המאריכים יותר מדי בעניית אמן, צריך להמתין להם.

שתיית היין

כל הגברים, והילדים מגיל חינוך, שותים את כל הכוס (גם אם היא מכילה יותר מרביעית) בבת אחת, בישיבה ובהסבה - הן מי שמקדש בעצמו והן מי ששמע קידוש מאחר.

מי שקשה לו לשתות את כל הכוס - ישתה את רובה (וכן בשאר ארבע הכוסות, מלבד בכוס הרביעית. שממנה יש לשתות לפחות רביעית).

ורחץ

נוטלים ידיים ככל נטילת ידים לסעודה (אך ללא ברכה). נזהרים לא לברך "על נטילת ידים". אם שכח וברך ברכת על נטילת ידים, יאכל את הכרפס וימשיך כרגיל ב'סדר'.
אין לדבר בין הנטילה וסיום אכילת הכרפס.

כרפס

לוקחים לגברים בצל לכרפס, ולנשים תפוח אדמה. מי שמתקשה באכילת בצל חי, יכול לאכול תפוח אדמה. נוטלים את הכרפס (מי שיש לפניו קערה - ייטול את הכרפס המונח בקערה) ביד ימין, טובלים אותו במי מלח ואחר כך מברכים "בורא פרי האדמה". בשעת הברכה יש לכוון לפטור בברכה זו גם את המרור. אם שכח לכוון, אף על פי כן לא יברך 'בורא פרי אדמה' על המרור.

מקפידים לאכול פחות מכזית. בבצל - עד 14 סמ"ק, בתפוח אדמה - עד 17 סמ"ק. אמנם, גם אם אכל כזית, לא יברך אחריו "בורא נפשות".

יחץ

חוצים את המצה האמצעית לשני חלקים - אחד גדול ואחד קטן. חוצים כשהמצה בתוך המפה, מכוסה.

נוסח ההגדה, יחד עם עורך הסדר. מי שלא מתאפשר לו לומר את כל נוסח ההגדה – ראה בספר "הלכה למעשה פסח" ע' 289-288.

על המצות

אמירת ההגדה צריכה להיות כאשר המצות נמצאות על השולחן ונראות לעין. לפיכך, יש להיזהר שבמשך כל זמן אמירת ההגדה תהיינה המצות מגולות קצת, מלבד בעת אמירת הפיסקאות בהגדה שבהן מגביהים את הכוס (וכן באמירת 'מה נשתנה'), שאז נוהגים לכסות את המצות.

"הא לחמא עניא"

לפני אמירת "הא לחמא עניא" – אין מגביהים הקערה אלא רק מגלים מקצת המצות. באמירת "לשנה הבאה בארעא דישראל" אומרים את המילה "הבאה" במלעיל – לשון עבר. באמירת "לשנה הבאה בני חורין" – אומרים את המילה "הבאה" במלרע – לשון עתיד.

"מה נשתנה"

לפני אמירת "מה נשתנה" מזיזים את הקערה עם המצות לצד אחר, ומכסים את המצות. ממלאים את הכוס ביין (לכוס שני) על כל גדותיו.

הבן שואל "מה נשתנה". אם אין בנים קטנים בשולחן הסדר, הבת שואלת. ואם אין כלל ילדים בשולחן, אשתו שואלת אותו, או חברו הסועד עמו. אם עורך את הסדר לבדו, הוא שואל את עצמו.

לפני מה נשתנה אומרים: "טאטע איך וועל בא דיר פּרעגן פּיר קשיות" (=אבא, אשאל אותך ארבע קושיות). גם מי שאביו נפטר ר"ל, אומר נוסח זה. מנהג בית הרב לתרגם את השאלות

החלק הקטן מיועד למצות 'מצה', לכן יש לדייק שישאר בו שיעור 'כזית'. חלק זה נשאר בקערה בין שתי המצות השלמות. החלק הגדול מיועד לאפיקומן. רבותינו נשיאינו היו שוברים את האפיקומן לחמש חתיכות. את החתיכות המיועדות לאפיקומן כורכים במפה, ומניחים אותה בין שני כרים. יש לדייק להניחה בין הכרים דווקא, ולא תחתיהם. אין נוהגים במנהג 'גניבת האפיקומן'.

מגיד

מצות 'והגדת לבנך'

מי שיש לו ילדים צריך לספר להם את סיפור יציאת מצרים, לפי רמת הבנתו ושכלו של הילד. אם הילד אינו מבין, צריך להסביר לו את 'סיפור יציאת מצרים' במילים פשוטות וברורות.

חשוב להדגיש: מאחר וחובה גמורה היא לקיים את מצות 'והגדת לבנך' – יש לדאוג שהילדים יהיו שותפים פעילים עד כמה שניתן.

הדרך הנכונה והמומלצת היא, לקרוא פסקה מההגדה כלשונה, ואחר כך לבארה באופן שיובן לילדים ולבני ביתו.

כמו כן, ניתן לעצור במהלך אמירת ה'הגדה' ולספר אודות הניסים והנפלאות של יציאת מצרים. דבר זה יגרום לכך, שהילדים הקטנים יבינו היטב את 'סיפור יציאת מצרים'. כך תתקיים מצוות 'והגדת לבנך' בהידור.

אומרים את נוסח ההגדה בקול רם, בשמחה רבה ובכוונה גדולה, ויחד עם זה באימה וביראה. אין לקרואה כשהוא מוטה על צדו וכדומה.

טוב שכל אחד מהמסובים יאמר בעצמו את

הרב משה לידר, ר"י תות"ל ב"ש קטנה:

אני מוסר שיעורים בהלכה למעשה בפועל בישיבה ולאחר העיון במקורות העיקריים אני מעיין בספרי 'הלכה למעשה' במיוחד. הם מסדרים לי שיעור מרתק. הקדמות, שיחות ומכתבים של הרב בעניין, ובסוף המעשה בפועל בצורה ברורה וסופית.

"לפיכך אנחנו חייבים להודות" וברכת "אשר גאלנו"

באמירת "לפיכך אנחנו חייבים להודות" מכסים את המצות ומגביהים את הכוס. יש לאחוז את הכוס כבקידוש, עד שמסיים את הפיסקא במילים "ונאמר לפניו הללויה". אחר כך, מעמידים את הכוס על השולחן, וחוזרים ומגביהים את הכוס לברכת "אשר גאלנו", מתחילתה ועד סופה. ברכת "אשר גאלנו" נאמרת בישיבה - דרך חירות.

שתיית כוס שני

לאחר ברכת "גאל ישראל", מברכים "בורא פרי הגפן" בישיבה, ושותים את כל הכוס, בבת אחת ובהסבה.

מנהגי כ"ק אד"ש: קורא את ההגדה

בקול שקט ואינו מסב באמירתה. במשך זמן אמירת ההגדה, מעיין מפעם לפעם ב"הגדה של פסח עם ליקוטי טעמים ומנהגים" או בסידור האר"י ז"ל המונח לידו. באמירת "הא לחמא עניא" מדקדק שכל ג' המצות תהיינה מגולות במקצתן, כולל המצה האמצעית הפרוסה. לכן, מסובב את המצה האמצעית באופן שהצד השלם יהא החלק הגלוי כלפי חוץ. הכלי ששופכים לתוכו באמירת "דם ואש וכו'" אינו שבור דווקא, אלא זוהי צלחת שלא משתמשים בה למאכל. לאחר כל השפיכות, מוסיף יין לגביע וממשיך וממלא את הגביע, בג' שפיכות, באופן שעולה על גדותיו ונשפך לצלחת. בפיסקא "רבן גמליאל" מביט על המצה והמרור בעת אמירת התיבות - "מצה ומרור". באמירת "מצה זו שאנו אוכלים" אוזח את ב' המצות, האמצעית והתחתונה, כשאצבעותיו הק' מפרידות ביניהם. באמירת "מרור זה שאנו אוכלים" מניח את ידו הימנית על גבי המרור, ואת השמאלית על גבי המרור שמיועד לכורך.

באידיש. גם הגדולים שואלים את השאלות, לאחר שאלת הקטנים.

אחרי אמירת "מה נשתנה" מחזירים את הקערה למקומה, ומגלים את מקצת המצות.

"והיא שעמדה"

לפני אמירת "והיא שעמדה" - מכסים תחילה את המצות, ורק אחר כך מגביהים את הכוס.

לאחר אמירת "והיא שעמדה" מעמידים תחילה את הכוס, ואחר כך מגלים את מקצת המצות.

"דם ואש ותמרות עשן"

באמירת "דם ואש וכו'", נוהגים לשפוך מעט יין מן הכוס. את היין שופכים לתוך כלי שבור. נוהרים לא לשפוך את היין לכלי כשהוא על השולחן אלא על הרצפה, לצדו. סדר השפיכות הוא כך: שלוש פעמים באמירת "דם, ואש, ותמרות עשן", עשר פעמים כשמפרטים את עשר המכות בשמותיהן, ושלוש פעמים באמירת הסימנים שרבי יהודה היה נותן - "דצ"ך, עד"ש, באח"ב". כאשר שופכים את היין מהכוס, יש לכוון את הכוונה המופיעה בהגדה. אין מטיפים את היין באמצעות אצבע, אלא שופכים מהכוס עצמה. יזהר לא לשפוך את כל הכוס, כיון שהיין שנשאר בכוס לאחר השפיכות נעשה "סוד יין המשמח". לכן, יוסיף עליו יין למלא את הכוס ולא ישפכנו.

"דיינו"

אין מפסיקים באמירת ארבע עשרה הפיסקאות של "דיינו", אלא אומרים אותן ברצף. החל מ'על אחת כמה וכמה', מותר להפסיק.

"מצה זו שאנו אוכלים"

באמירת "מצה זו שאנו אוכלים" אוזחים את המצה האמצעית והמצה התחתונה, באמצעות המפה שעליהן, עד אמירת "על שום שלא הספיק".

"מרור זה שאנו אוכלים"

באמירת "מרור זה שאנו אוכלים" מניחים את שתי הידיים על המרור והכורך, עד אמירת "על שום שמררו המצרים".

המוציא מחזיקים את שלוש המצות כפי שהן מסודרות על הקערה. כלומר, אוחזים את המצה האמצעית - השבורה, בין שתי המצות השלימות, ומברכים "המוציא". אוחזים את המצות בשתי הידיים כך שכל עשר האצבעות תגענה במצות, כשם שנוהגים בעת שמברכים על הלחם בכל השנה.

מצה

אחר ברכת המוציא, שומטים את המצה התחתונה, ואוחזים רק את המצה האמצעית והעליונה ומברכים "על אכילת מצה". בברכת 'על אכילת מצה' מכוונים לפטור גם את אכילת ה'כורך' ואת אכילת האפיקומן.

לוקחים 'כזית' מהמצה האמצעית והעליונה, כזית מכל מצה, ואוכלים את שתיהן בהסָבָה. אין טובלים מצות אלו במלח, מפני חיבוב המצוה.

יש לאכול את שני ה'כזית' ללא הפסק. כלומר, אין לאכול 'כזית' של מצה אחת, ולאחריו את ה'כזית' של המצה השנייה. אלא בכל לעיסה ולעיסה, יש לאכול משתי חתיכות מצה - משתי המצות. מי שמתקשה לאכול את שני ה'כזית' בבת אחת, יאכל תחילה כזית מהמצה העליונה - השלימה, ואחר כך יאכל כזית מהמצה האמצעית - הפרוסה. בדיעבד, אם אכל רק כזית אחד, בין מהשלימה בין מהפרוסה - יצא ידי חובת הברכה, וקיים את המצוה.

לכתחילה יש לבלוע את שני ה'כזית' ברצף וכן יש לאכול את ה'כזית' בתוך משך הזמן הנקרא 'כדי אכילת פרס', שהוא כ-3-4 דקות. ובדיעבד, גם אם שהה יותר זמן, יצא ידי חובתו. אולם ראוי

רחצה

יש להביא לשולחן את המצות של כל המסובים לפני נטילת הידיים.

נוהרים לא לדבר בעניינים שאינם קשורים לסעודה, מנטילת הידיים ועד אחרי אכילת הכורך. לכן, אם צריכים לדבר על נושא שאינו קשור לסעודה, יש לעשות זאת לפני נטילת ידיים או אחרי סיום אכילת הכורך. רצוי להזכיר זאת לבני הבית לפני שניגשים לנטילת ידיים.

באם יש אורחים שלעת עתה אינם שומרים תורה ומצוות (בין בסדר ציבורי ובין בבית הפרטי), יתכן שהם אינם מודעים לכך שיש מצוה באכילת המצה. לכן, ראוי להודיע להם שמטרת אכילת המצה היא לצורך קיום מצות ה' יתברך. הסבר זה יגרום לכך שיאכלו את המצה עם 'כוונת המצוה' - וכך יקיימו את המצוה בשלמותה.

נטילת ידיים לסעודה, ככל דיני נטילת ידיים לסעודה כל ימות השנה.

מוציא

ככלל יום-טוב - חובה לברך על 'לחם משנה'. בני הבית יוצאים ידי חובת 'לחם משנה' בברכתו של עורך הסדר, או של אחד מבני הבית שיש לו קערה לפניו, שמברך על המצות השלימות שבקערותו.

נוסף על שתי המצות השלימות, יש לברך גם על המצה האמצעית השבורה - מאחר והיא 'הלחם עוני'.

סדר הברכה הוא כדלהלן: בשעת ברכת

ר' אליהו קירנברג, ישיבת חנוך לנער, צפת:

קיבלתי את ההגדה מתנה מהישיבה בה אני עובד, התרשמתי מאוד מהפנטס המאפשר נוחות מירבית על שולחן הסדר. השנה כבר דאגתי שלכל משפחתי תהיה הגדה כזו

הברכה

מברכים "על אכילת מרור" רק לאחר טבילת המרור בחרוסת, כדי לסמוך את הברכה לעשיית המצוה. בעת הברכה אווזים את המרור בידו הימנית. בברכת "על אכילת מרור", מתכוונים לפטור גם את המרור שב'כורך'.

כל אחד מהמסובים מברך את ברכת "על אכילת מרור" בעצמו.

נשים

הנשים חייבות באכילת מרור, כמו שאר כל המצוות שבלילה זה. ויכולות לצאת ידי חובה בעלי חסה ללא החריון.

אכילת המרור

לכתחילה, אין לשהות מתחילת אכילת המרור ועד סופה, יותר מזמן של 'כדי אכילת פרס' - שהוא כ-3-4 דקות. גם אם שהה יותר זמן - יצא ידי חובתו, בדיעבד. אולם, ראוי להקפיד שמשך הזמן לא יארך יותר ממשך דקות.

הבולע מרור, לא יצא ידי חובתו. יש ללעוס את המרור, שטעם המרירות יהיה נרגש בפה.

אוכלים את המרור ללא הסבה, משום שאכילה זו אינה מראה על עניינים של חירות.

מנהגי כ"ק אד"ש: לפני טבילת

המרור, נוטל כחצי מהחרוסת המונחת בקערה באמצעות סכין - מניחה בצלוחית של הגביע, ומרכך אותה ביין הנמצא שם. נוטל את החריון של ה"מרור" - הן הטחון והן השלם - מתוך עלי חסה, ומטביל אותם ג' פעמים בחרוסת שבצלוחית. לאחר מכן, מנער את המרור ומחזיר אותו לתוך עלי חסה. אוכל את המרור בשתי ידיו הק'. לפעמים מוסיף עוד חריון באמצע האכילה. כשמוסיף, טובל את החריון בחרוסת, ועוטף אותו בעלי חסה. אחר כל פעם שאוכל מהמרור, עוטף שוב את החריון בעלי חסה.

להקפיד שמשך הזמן לא יארך יותר ממשך דקות. בנוסף לכך, יש להקפיד שלא לאכול 'אכילה גסה', דהיינו - אכילה בדוחק ובקושי.

מוציא מצה לבני הבית

ראוי שעורך הסדר (או אחד מבני הבית שיש לו קערה) יתן לכל אחד מהמסובים שאין לו קערה מהמצה שבקערה, אך כדי להשלים את שיעור כזית יקח עוד ממצה אחרת.

כל אחד מבני הבית מברך את שתי הברכות "המוציא" ו"על אכילת מצה" בעצמו. על כן, מי שאין לו קערה בפני עצמו - יברך את שתי הברכות הללו, אחרי שבעל הבית (או אחד מבני הבית שיש לו קערה לפניו) מחלק מהמצות שלו לכל אחד מהמסובים, ובעת אמירת הברכות יאחז את המצה בשתי הידיים, בעשר אצבעות.

מי שאין לו קערה, אוכל רק כזית מצה אחד (רק מי שיש לפניו קערת מצות אוכל כעת שני 'כזית').

מרור

אחר סיום אכילת 'כזית' של מצה, אוכלים מיד 'כזית' מרור, (מה'סגל' העליון שבקערה). את עלי חסה למרור אפשר לקחת גם מחסה רטובה (שלא ניגבוה וייבשוה משטיפתה).

אוכלים מהמרור שיעור 'כזית' - 17 סמ"ק של חסה וחריון. שני המינים מצטרפים לשיעור 'כזית'. בדרך כלל יש שיעור 'כזית' בשני עלים בינוניים של חסה.

טיבול בחרוסת

לפני טבילת המרור בחרוסת, לוקחים מהחרוסת שנמצאת על הקערה, ומניחים אותה בצלחת שמתחת לגביע הקידוש, בה נמצא היין שנותר אחרי מזיגת כוס הקידוש, על מנת לרכך אותה.

אין לטבול את כל המרור בחרוסת, אלא רק את מקצתו. לאחר טבילת המרור בחרוסת, מנערים את החרוסת מהמרור - כדי שלא לבטל את טעם המרירות.

לתוך עלי החסה. ב'כורך', אינו מנער את החרוסת מן החררין. לוקח מן המצה השלישית, וכורך את המרור בתוכה. אוכל את הכורך בשתי ידיו הק'.

שולחן עורך

בארץ הקודש: אחרי אכילת כורך, מותר לאכול מכל המינים שמכינים מהם את חרוסת. וכך מותר לאכול עוד מרור.

בחו"ל: לא אוכלים מהמינים הנכנסים בחרוסת ומרור מעבר לאכילה ב'מרור' וב'כורך' - עד אחרי אכילת הכורך' שבליל הסדר השני.

...

אוכל ושותה כדי צרכו, אך ישים לב שיש לאכול גם את האפיקומן, ולא ימלא את עצמו עד שתהא אכילת האפיקומן "אכילה גסה".

ביצה

מתחילים את הסעודה באכילת הביצה שעל הקערה, ולפני האכילה קולפים אותה ומטבילים אותה במי מלח.

יין

בתוך הסעודה יכולים לשתות יין, אך ראוי שלא לומר "לחיים".

בשר צלוי

אין אוכלים בשר או עוף צלוי בסעודה זו, שלא ידמה לקרבן פסח הנאכל צלוי. אך מותר לאכול דג צלוי. אין לאכול את הזרוע' מהקערה, לא בליל הסדר ואף לא למחרת היום.

שתיית מים

אחרי אכילת האפיקומן אין אוכלים ואין שותים (מלבד כוס ג' וד') עד עלות השחר. ונזהרים שלא לשתות אפילו מים. לכן יש לשתות מספיק לפני אכילת האפיקומן, כדי שלא יבוא לידי צימאון אחר כך.

זהירות ממצה שרויה

נזהרים ביותר ממצה שרויה. מקפידים שלא יפלו פרוורים מהמצה למים או למרק אף אם

"מרור, שהוא מדרבנן - מורה על ענין החומרות, הגדרים והסייגים שאצל כאו"א, כפי ש"דע אינש בנפשי" שעליו לנהוג בחומרות והידורים אלו, כדי שלא יבוא, ח"ו, לידי איסור שמדאורייתא ומדרבנן - "עשו משמרת למשמרתי".

(משיחת ליל ב' דתג הפסת, ה'תשט"ז)

כורך

לוקחים 'כזית' מצה, מהמצה התחתונה, ו'כזית' מרור מה'סגל' התחתון שבקערת הסדר.

יש להקפיד שעלי החסה יהיו נגובים היטב, ולא תהיה בהם שום לחלוחית מהמים בהם נשטפו - כדי שלא ירטיבו את המצה.

חוצים את 'כזית' המצה לשניים ומניחים בין שתייהן את המרור שנלקח מהקערה. נותנים מעט חרוסת יבשה מהקערה, על החסה, ולאחר מכן מנערים אותה ממנה.

לפני האכילה אומרים: "כך עשה הלל וכו'".

אוכלים את המצה והמרור ביחד בבת אחת, ובהסבה.

אין לשהות מתחילת האכילה ועד סופה יותר מ"כדי אכילת פרס" (ראה לעיל ב"מצה" וב"מרור").

מנהגי כ"ק אד"ש: נוטל את החררין

של ה"מרור" - הן הטחון והן השלם - מתוך עלי החסה, ומטביל אותם ג' פעמים בחרוסת שעל הקערה בלי לרכך את החרוסת ביין, ומחזיר אותו

כוס של אליהו

לפני ברכת המזון מוזגים כוס של יין הנקראת "כוס של אליהו" (כוס אחת בלבד, גם בשולחן שכל אחד השתמש בקערה בפני עצמו). כוס זו נשארת על השולחן עד לסיום הסדר, דהיינו, עד לאחר אמירת "לשנה הבאה בירושלים".

רבותינו נשיאינו היו מדקדקים למזוג כוס זו בעצמם. בשאר מקומות, בעל הבית או מי מטעמו מוזג.

בורך

אחר מזיגת "כוס של אליהו", מוזגים את הכוס השלישית של ארבע הכוסות, ועליה מברכים ברכת המזון. לפני מזיגת הכוס שוטפים אותה שטיפה קלה מבחוץ, ומנקים אותה היטב ("הדחה") מבפנים.

מים אחרונים

למים אחרונים נוטלים את קצה האצבעות, אבל אין מעבירים את האצבעות על השפתיים (מחשש שרייה). וכן נוהגים כל ימי הפסח (חוץ מאחרון של פסח - בחו"ל).

זימן

נוהגים שעורך הסדר המקריא את ההגדה, מְזַמֵּן על הכוס. אך מכל מקום, יכול לתת רשות לאחר לברך.

אחיזת הכוס

כל המסובים אוחזים את הכוס בברכת המזון ביד הימנית, כאשר ארבע אצבעות מוגבהות והאגודל מושכב מן הצד - עד סיום ברכת "בונה ברחמי ירושלים", שאז מעמידים את הכוס על השולחן.

יעלה ויבוא

כשמגיעים ל"יעלה ויבוא", אומר המזמן בקול רם את שלשת המשפטים: "זכרנו ה' אלקינו בו לטובה", "ופקדנו בו לברכה", "והושיענו בו לחיים טובים". ובסוף כל משפט עונים המסובים - "אמן".

יאכלם/ישתם מיד. המצות הנמצאות על השולחן יחד עם עוד מאכלים או שתייה, תהיינה מכוסות תמיד, שמא תיפול עליהן טיפת מים.

לפני ששופכים מים, או משקים שמים מעורבים בהם, לכוס או לקערה - ראוי לבדוק שלא יהיו בכלי פירורי מצה. בזהירויות אלו נוהגים כל ימי הפסח (חוץ מאחרון של פסח - בחו"ל).

בבית שיש בו ילדים קטנים - מומלץ לאכול את המצה על גבי מפה חד פעמית, כשאינן עליה מאכלים אחרים. לאחר מכן, כאשר מביאים לשולחן את שאר המאכלים - לא תהיינה מצות על גבי השולחן. ומצד שני יש להיזהר שלא לסלק עצמו מן המצה (שהיא מצוה בלילה זה) ולפיכך ראוי שיאכל מצה מפעם לפעם (בזהירות המתאימה) בעת אכילת שאר המאכלים.

צפון

לאפיקומן אוכלים שני "כזית" גם מי שאינן לפניו קערה (בשונה מהמצה שאוכלים בתחילת הסעודה כנ"ל). הטעם לכך הוא, מפני שישנן שתי דעות בסיבת אכילת האפיקומן: א. זכר לפסח, ב. זכר למצה הנאכלת עם הפסח. לכן, אוכלים שני 'כזית' לצאת ידי שניהם.

מי שקשה לו לאכול שני כזיתים, יאכל רק כזית אחד, וקודם אכילתו יתנה שה'כזית' שהוא אוכל, הוא לפי השיטה שההלכה כמותה - דהיינו, או זכר לפסח, או זכר למצה הנאכלת עם הפסח.

יש לבעל הבית לחלק ממצת האפיקומן לכל המסובים. אם במצה של בעל הבית (וכן של שאר בני הבית שיש להם קערה) המיועדת לאפיקומן אין כשיעור המספיק לכל בני הבית - יקבל כל אחד מבני הבית חתיכה קטנה ממנה, ויוסיפו עוד חתיכות מצה כשיעור הנדרש.

אוכלים את האפיקומן בהסבה. אין לשהות מתחילת האכילה ועד סופה יותר מהזמן של "אכילת פרס" (ראה לעיל ב"מצה").

מדייקים לסיים את אכילת האפיקומן לפני חצות. זמן חצות - ראה לעיל עמוד 32.

הלל נרצה

בחזרת השלוחים שהלכו לפתוח את הדלת ל"שפוך חמתך", מתחילים באמירת "לא לנו".

אומרים את ההלל בישיבה, ובאימה וביראה. לא יקרא את ההלל כשהוא מוטה על צידו וכדומה.

"הודו לה' כי טוב"

סדר אמירת "הודו" ו"אנא ה'", כסדר האמירה בבית הכנסת. דהיינו:

המקריא אומר בקול "הודו גו'" וכל המסובין עונים אחריו - "הודו גו'" "יאמר גו'". לאחר שסיימו לענות, המקריא אומר בקול "יאמר גו'", ואומר בלחש "הודו גו'". המסובים אומרים "הודו גו'" בקול ובלחש "יאמרו גו'". והמקריא אומר בקול "יאמרו גו'" ובלחש "הודו גו'". וכן הלאה.

"אנא ה'"

כמו כן ב"אנא ה' הושיעה נא" פעמיים ו"אנא ה' הצליחה נא" פעמיים - המקריא אומר בקול, וכולם עונים אחריו.

הלל הגדול

באמירת 26 פסוקי "הודו לה'". כי לעולם חסדו", מכוונים באותיות שם הוי"ה כפי שנדפס בסידור ובהגדה.

שתיית כוס רביעי

מיד לאחר ברכת "ישתבח" נוטלים את הכוס בכף היד כבקידוש, ומברכים "בורא פרי הגפן" בישיבה. יש לשתות את כל הכוס - בבת אחת ובהסבה. מי שקשה לו לשתות את כל הכוס - ישתה לפחות 'רביעית'.

לאחר שתיית הכוס מברכים ברכה אחרונה "על הגפן".

"לשנה הבאה בירושלים"

אחר עריכת הסדר כהלכתו, על כל אחד להיות בטוח שמעשיו מרוצים לשמים, ואז אומרים כולם יחד בקול רם, פעם אחת: "לשנה הבאה

סיפר כ"ק אדמו"ר מוהריי"צ: פעם אמר לי אאמו"ר (כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב), יוסף יצחק, במשך הסדר צריך לחשוב להיות 'אדם' ואז יעזור הקב"ה. ובפרט בעת פתיחת הדלת (בשפוך חמתך), אל תבקש גשמיות, תבקש רוחניות.

(הגדה של פסח, תרגום מאידיש)

שתיית כוס שלישי

לאחר ברכת המזון נוטלים את הכוס כמו בקידוש, מברכים "בורא פרי הגפן" בישיבה, ושותים את כל הכוס, בבת אחת ובהסבה.

שכח לומר יעלה ויבוא בברכת המזון ביו"ט - ראה תרשים בעמוד הבא.

מזיגת כוס רביעי

את הכוס הרביעית מוזגים לפני אמירת "שפוך חמתך".

"שפוך חמתך"

פותחים את הדלת לפני אמירת "שפוך חמתך". לוקחים את הנרות הדולקים, שהדליקו לכבוד יום טוב, ופותחים את הדלת. יש לפתוח את כל הדלתות שבין החדר שבו עורכים הסדר ועד לרשות הרבים או לחצר, ואומרים "שפוך חמתך" כשהדלתות פתוחות. השלוחים שפותחים את הדלת, אומרים "שפוך חמתך" בעמידה, ליד הדלת.

דביקות עצומה ניכרת לעין בנעימה מיוחדת. ומפעם לפעם זולגות מעיניו דמעות. מ"נשמת כל חי", מגביה קולו מעט יותר.

אחר הסדר

אין טועמים כלום אחר ה'סדר'.

יש לעסוק בהלכות פסח ובסיפור יציאת מצרים כל הלילה, עד שתטפנו שינה.

קריאת שמע שעל המיטה

בלילה זה, קוראים רק פרשת "שמע" עד "ובשעריך", וברכת "המפיל".

בירושלים". בזה אנו מביעים את אמונתנו שמישיח יגיע עכשיו ואז וודאי שאת חג הפסח הבא נחגוג בכית המקדש השלישי, בירושלים הבנויה.

מנהג בית הרב, שלאחר אמירת "לשנה הבאה בירושלים" – האדמו"ר מחזיר ושופך את היין מכוסו של אליהו לבקבוק. בזמן זה, כל הנוכחים מנגנים את ניגון אדמו"ר הזקן "אלי אתה".

מנהגי כ"ק אד"ש: במשך כל ה"הלל" עד לסיום ההגדה אומר במתינות ובקול רם קצת, במתיקות נשמעת לאוזן מתוך

שכח לומר 'יעלה ויבוא' בברכת המזון ונזכר

בחול המועד	ביום טוב	
חוזר ל'יעלה ויבוא'	חוזר ל'יעלה ויבוא'	לפני סיום ברכת "בונה ברחמי ירושלים"
(מסיים את הברכה ו)אומר: "ברוך אתה ה' אלקינו מלך העולם אשר נתן מועדים לעמו ישראל לששון ולשמחה את יום חג המצות הזה", ואינו חותם.	(מסיים את הברכה ו)אומר "ברוך אתה ה' אלקינו מלך העולם אשר נתן ימים טובים לעמו ישראל לששון ולשמחה, את יום חג המצות הזה. ברוך אתה ה' מקדש ישראל והזמנים".	אחרי סיום הברכה (אפילו אמר "ברוך אתה ה'" בלבד)
לא חוזר	חוזר לתחילת ברכת המזון	לאחר שאמר "ברוך" של ברכת 'הטוב והמטיב'
לא חוזר	חוזר לתחילת ברכת המזון (בליל הסדר, אם כבר שתה כוס שלישיית - לא ישתה שוב)	בסיום ברכת המזון

"...לשנה הבאה בני חורין"
 - שהו"ע התורה, כמארז"ל
 בענין מתן-תורה "אל תקרי
 חרות אלא חירות" (בצירי)..."
 (משיחת ליל ב' דחג הפסח, ה'תשט"ז)

פותחים את ארון הקודש בעת תפילה זו.

טעה ואמר "משיב הרוח ומוריד הגשם"

אם אמר "משיב הרוח" בלבד ולא הזכיר גשם, ימשיך מוריד הטל ואינו צריך לחזור. הזכיר "גשם" ונזכר לפני סיום הברכה, חוזר לתחילת הברכה, ואומר "אתה גבור".

אם הזכיר "גשם" וכבר סיים את הברכה (דהיינו שכבר אמר "ברוך אתה ה' בחתימת הברכה, אפילו לא סיים "מחיה המתים") - ימשיך כרגיל (אמנם דין זה הוא רק בתפילה זו, אך מתפילת מנחה של החג ואילך, אם שכח ואמר "משיב הרוח ומוריד הגשם" חוזר לראש תפילת העמידה).

נשיאת כפיים

הכהנים מברכים 'ברכת כהנים' כבכל יו"ט. הקהל מכסים את הפנים בטלית. מכניסים גם את הילדים (שאינם נשואים) תחת הטלית.

כשאומרים הכהנים תיבת "יברוך" - המתברך ראשו באמצע. "הי" - מסב ראשו לימינו (שהיא שמאל המברך). "וישמרך" - באמצע. "יאר" - לשמאלו (שהיא ימין המברך), וכן הלאה, עד תיבת "שלום" שראשו באמצע.

בברכת כהנים ביו"ט, אומר הקהל "ריבונו של עולם...". אומרים זאת רק בשעה שהכהנים מנגנים, אבל בשעה שאומרים את התיבות צריך להאזין להם ולכוון, ואסור לומר שום דבר. כשמנגנים הכהנים לפני תיבת "וישם" - אומר הקהל "ריבונו של עולם... הצדיק". כשמנגנים לפני תיבת "לך" - אומרים "ואם... אלישע",

יום שלישי ט"ו ניסן יום-טוב א' דחג הפסח

מי שקם משנתו לפני עלות השחר - יכול להקל לשתות ולטעום דבר מאכל (אך מי שנשאר ער ברצף מאז שאכל את האפיקומן, אינו אוכל עד עלות השחר).

שחרית

מתפללים שחרית ליום-טוב, אומרים "המאיר לארץ".

(אם שמע את הכרזת "מוריד הטל" לפני שהתפלל שחרית ולאחר מכן מתפלל שחרית ביחיד, יאמר גם בשחרית "מוריד הטל". אולם אם מתפלל במנין אחר - יאמר "משיב הרוח ומוריד הגשם").

אחרי חזרת הש"ץ אומרים הלל שלם, קדיש ותקבל, שיר של יום ליום שלישי, הושיענו, קדיש יתום.

קריאת התורה

בעת פתיחת ארון הקודש, אחרי "ויהי בנסוע" מוסיפים י"ג מידות פעם אחת, 'רבונו של עולם', יהיו לרצון', 'ואני תפילתי', וממשיכים לומר 'ברוך שמיא'. מוציאים שני ספרי תורה. את הספר הראשון מוליך הש"ץ. קריאת התורה וההפטרה כפי שמופיע בסידור.

במקום שיש רק ספר תורה אחד, אזי אחרי שעלו הקוראים, לפני עליית המפטיר, אומרים חצי קדיש, וגוללים את ספר התורה לקריאת המפטיר. ורק אחרי עליית המפטיר, מגביהים את ספר התורה.

מוסף, תפילת טל

היום מתחילים לומר (בין בארץ ישראל ובין בחו"ל) "מוריד הטל" במוסף, ואין הציבור רשאים להתחיל עד שישמעו את ההכרזה על כך. נוהגים שהשמש מכריז קודם תפילת מוסף על אמירת "מוריד הטל".

בחזרת הש"ץ מתפללים את "תפילת טל".

הדלקת נרות לאחר צאת הכוכבים בלבד, מאש הדולקת כבר. ביום טוב אסור להדביק את הנרות בפמוט וכדומה. לכן, יש להדביקם מערב יום טוב לצורך הדלקת נרות בליל שני של החג. או להדליק בנרונים וכדומה ללא הדבקה. הברכות – "להדליק נר של יום טוב" ו"שהחיינו" – אחרי ההדלקה, כמו בערב שבת.

הנהגת ליל הסדר השני בחו"ל – כמו בלילה הראשון. אחרי אכילת כורך, מותר לאכול מכל המינים שמכינים מהם את חרוסת. וכן מותר לאכול עוד מרור. אין מקפידים בסדר השני לאכול את האפיקומן לפני חצות.

קריאת שמע שעל המיטה, כמו בכל שבת ויום טוב.

בארץ הקודש - מוצאי יו"ט, ליל 'א' דחול המועד

בתפילת שמונה עשרה יש לזכור לומר: א. מוריד הטל. ב. אתה חוננתנו. ג. ותן ברכה. ד. יעלה ויבא. (דין השוכח "מוריד הטל" כפי שנתבאר לעיל. הטועה בשאר הדברים, יתבאר בתרשים להלן). לאחר שמו"ע – קדיש תתקבל, ספירת העומר (ראה תרשים להלן), עלינו.

נוסח ההבדלה כרגיל, רק ללא בשמים ונר. בחתימת הברכה אומרים כרגיל "המבדיל בין קדש לחול". בברכה אחרונה "על הגפן", אם המבדיל שתה רביעית, מוסיפים: "וזכרנו לטובה ביום חג המצות הזה".

המוצא חמץ בפסח

המוצא חמץ בביתו בתוך ימי הפסח, אם עשה מכירת חמץ – לא יברך על ביעור זה כלל, ואם יש לו חמץ חשוב ישאל רב כיצד לנהוג.

מצאו ביו"ט או בשבת חול המועד, שאז אסור לטלטל את החמץ משום מוקצה, יכסה את החמץ בכלי עד מוצאי יום-טוב או מוצאי שבת, ויזהר שאף אחד לא יגע בוה. ומאד צריך להיזהר שילדים קטנים לא יתעסקו עם חמץ זה. ובמוצאי שבת או החג ישרפנו מיד.

וכשמנגנים לפני תיבת "שלום" – אומרים "וכשם . . לטובה". כשאומרים הכהנים תיבת "שלום" – אומרים הקהל "ותשמרני ותחנני ותרצני" כדי להחיל את עניית "אמן" גם על ברכה זו.

אחר עניית 'אמן' האחרון, אומרים "אדיר במרום" כאשר הטלית עדיין מכסה את פניו.

...

רמב"ם היומי (במסלול ג"פ ליום): הלכות תפילין ומזוזה וס"ת, פרק ה-ז.

קידוש וסעודת היום

סדר הקידוש – 'אתקיננו', 'אלה מועדי', 'בורא פרי הגפן'.

שמחת יו"ט

חיוב שמחת יום טוב מדאורייתא הוא, הן ביום והן בלילה. ואין שמחה אלא ביין. מן התורה, אנשים אינם יוצאים ידי חובת שמחת יום טוב, אלא ברביעית יין. רביעית היין של הקידוש, נחשבת לעניין זה. בנוסף לזה, צריך לקבוע סעודת יו"ט על היין, לקיים מצות עונג יו"ט.

רצוי לאכול בשר בקר (כבכל יו"ט). אך מי שאכילת בשר בקר קשה לו – יכול לאכול בשר עוף.

מנחה

אשרי, ובא לציון, חצי קדיש, תפילת שלוש רגלים.

טעה ואמר "משיב הרוח ומוריד הגשם" – ראה בתרשים בעמוד הבא.

ליל ט"ז ניסן

בחו"ל - יו"ט שני

מתפללים תפילת ערבית מיד כשמגיע זמנה, ומשני טעמים: משום מצוות ספירת העומר, וכן בשביל להודרו בעריכת הסדר, כדי שלא ישנו התינוקות. תפילת ערבית של יום טוב ("מוריד הטל"), הלל שלם. קדיש תתקבל. ספירת העומר. עלינו.

תזכורות למוצאי יו"ט ראשון של חג הפסח (ומוצאי שבת חול המועד) ודיני הטועה בתפלתו

הדין	מתי נזכר	הטעות
חוזר ל"יעלה ויבא" ואומר אח"כ שוב "ותחזינה"	קודם שאמר את השם בברכת "המחזיר שכינתו לציון"	שכח יעלה ויבוא
יסיים את הברכה ואחריה יאמר יעלה ויבוא וימשיך מודים	אחר שאמר את שם ה' בברכת "המחזיר שכינתו"	
אומר במקום שנזכר, וימשיך "מודים"	אחר שסיים ברכת "המחזיר שכינתו לציון", לפני שאמר "מודים"	
חוזר ל"רצה"	לאחר שהתחיל מודים	
חוזר לראש התפילה, ואם כבר הגיע זמן תפילה שאחריה מתפלל פעמיים שמונה עשרה כשהשנייה לשם תשלומין	נזכר לאחר "יהיו לרצון" השני	
המסופק האם אמר "יעלה ויבוא" יחזור לראש התפילה		
יספור ללא ברכה, ומהלילה הבא ימשיך לספור בברכה	במהלך היום	שכח ספירת העומר
יספור מיד ללא ברכה, ומהלילה הבא יקפיד לשמוע הברכה מאחר	בבין השמשות	
ימשיך לספור מעתה ללא ברכה	בלילה הבא	

הטעות	מתי נזכר	הדין
אמר (משיב הרוח) ומוריד הגשם	אם רק אמר "משיב הרוח" ועדיין לא הזכיר גשם, יאמר מיד "מוריד הטל" וימשיך בתפלתו	
	מיד שהזכיר גשם (אף אם נזכר בתוך כדי דיבור)	חוזר לראש הברכה "אתה גיבור..."
	אחר שאמר את שם ה' בחתימת הברכה "מחיה המתים"	חוזר לראש התפילה
	אחר שסיים תפלתו	ישוב ויתפלל תפלת שמונה עשרה שנית, ואם כבר הגיע זמן תפילה שאחריה מתפלל פעמיים שמונה עשרה כשהשנייה לשם תשלומין
מסופק האם אמר בתפלתו "משיב הרוח ומוריד הגשם" או "מוריד הטל", עד ל' יום בחזקת שהזכיר כפי שרגיל וצריך לחזור, לאחר ל' יום אינו צריך לחזור.		
שכח לומר "אתה חוננתנו"	לפני שאמר ה' שבסיום הברכה	יתחיל מיד "אתה-חוננתנו", ויאמר אחר כך: "וחננו מאתך .. ברוך אתה ה' חונן הדעת"
	אחר שאמר ה' שבסיום הברכה	יסיים את תפלתו ולא יחזור בעבור ההבדלה, ואם ירצה לעשות מלאכה לפני שיבדיל על הכוס, יאמר תחילה "בְּרוּךְ הַמְבַדֵּיל בֵּין קֹדֶשׁ לְחֹל" (בלי הזכרת שם ה') שכח ועשה מלאכה או טעם: יחזור ויתפלל שוב ערבית ויבדיל בתפילה
	לאחר שסיים תפלתו	יזהר שלא לעשות שום מלאכה קודם שיבדיל על הכוס, או שיאמר לאחר התפילה "ברוך המבדיל בין קודש לחול" בלא שם-ומלכות, ואז יוכל לעשות מלאכה שכח ועשה מלאכה או טעם לפני ההבדלה על הכוס: יחזור ויתפלל שוב ערבית ויבדיל בתפילה
אמר ותן טל ומטר	באמצע הברכה, בסוף הברכה, או שנזכר באחת הברכות שאחריה	יחזור לתחלת ברכת "ברך עלינו"
	אחר שסיים תפלתו	ישוב ויתפלל שנית, ואם כבר הגיע זמן תפילה שאחריה מתפלל פעמיים שמונה עשרה כשהשנייה לשם תשלומין

מקורות: שו"ע אדה"ז סק"ח סי"ז, סק"יד סי"ד וסי"י, סק"יז סי"ב-ג, סרצ"ד סי"ג-ז, סי' תצ סי"ג. וראה קצוה"ש סכ"א בדה"ש ס"ק יב, סצ"ג בדה"ש ס"ק ח. לוח כולל תב"ד. וראה ספר 'הלכה למעשה' (בהוצאת מכון הלכה תב"ד) מועדים – פסח פרק כג.

דיני ספירת העומר

<ul style="list-style-type: none"> • לכתחילה מצוה מן המובחר לספור בתחילת הלילה מיד אחר ערבית, לפני אמירת 'עלינו לשבח'. ויש להשתדל לספור לפני חצות הלילה. אם לא ספר בתחילת הלילה, זמנה עד עלות השחר. באם עבר עלות השחר וטרם ספר, יספור ללא ברכה. אך בשאר הימים ימשיך לספור בברכה. 	<p>זמן הספירה</p>
<ul style="list-style-type: none"> • מצות עשה על כל איש מישראל לספור את ספירת העומר. נשים פטורות מלספור ספירת העומר, אולם נוהגות הנשים לספור ספירת העומר בברכה. קטן שהגיע לחינוך – כבן שש שבע, מחנכים אותו לספור ספירת העומר בכל יום ובברכה. קטן שהגיע למצוות באמצע ימי הספירה, ממשיך ספירתו בברכה. 	<p>החייבים בספירה</p>
<ul style="list-style-type: none"> • החל מחצי שעה לפני השקיעה אסור לאכול פת או מזונות משיעור "כביצה" (54 גרם) עד שיספור ספירת-העומר, שמא ימשך באכילתו וישכח לספור. ואם התחיל לאכול לאחר השקיעה, צריך להפסיק לאכול עד שיספור. אך אם התחיל לפני השקיעה אינו חייב להפסיק מסעודתו ולספור. ויש מתירים לאכול לפני ספירת העומר גם אם הגיע כבר זמן הספירה, אם ממנה אדם או שם תזכורת אחרת שתזכיר לו לספור, או שיש לו מניין קבוע שבו מתפלל. • שאר מאכלים שאינם ממיני דגן, כמו פירות, וכן כל המשקאות (שאינם משכרים) שברכתם האחרונה היא "בורא-נפשות", מותרים לפני הספירה גם בכמות גדולה יותר. • כמו"כ נוהגים שלא לעשות מלאכה מהשקיעה עד שיספור ספירת העומר, בין אנשים ובין נשים. אך מותר לעשות את מלאכות הבית שאין בהן שיהיו כגון בישול, אפיה וניקיון. 	<p>אכילה ושתייה ומלאכה קודם הספירה</p>
<ul style="list-style-type: none"> • לפני הברכה על הספירה, יש לדעת תחלה איזה יום הוא מהספירה, בכדי שיידע על מה הוא מברך. • נכון לדעת ולכוון שהספירה הנוכחית הינה חלק מספירת שבעה שבועות. • לכתחילה יש לברך ולספור את ספירת-העומר בעמידה, ולכן יש להקפיד שלא להישען על שום דבר באופן כזה שאם יסולק יוכל ליפול כתוצאה מכך. ואם ספר או ברך מיושב יצא. בשעת אמירת הברכה, יש לכוון במחשבה את הספירה של אותו הלילה – 'חסד שבחסד' או 'גבורה שבחסד' וכן הלאה, וכן תיבה אחת של מזמור 'אלקים יחנונו', ואת אחת מפסוקי "ישמחו", ולתיבה אחת של "אנא בכח", השייכים לאותו יום כפי שמצוין בסידור. 	<p>אופן הספירה</p>

טעה בעת הברכה:			טעות בספירת העומר
טעה בדעתו בעת הברכה (כגון שבירך על דעת לספור ארבעה ימים, ולאחר שבירך נזכר שצריך לספור חמשה) < אינו צריך לברך שנית אלא יספור מיד כראוי			
טעה בעת הספירה (כגון שהיה צריך לומר "ששה ימים" ואמר "חמשה ימים"):			טעות בספירת העומר
הפסיק בדברים אחרים צריך לברך שנית ולספור כראוי	עבר יותר מכדי דבור כל עוד ולא הפסיק בדברים אחרים - יתקן ויאמר את מספר הימים הנכון, ואינו צריך לברך שנית, אך צריך לומר שוב לפני הספירה: "היום"	נזכר מיד יאמר מיד את מספר הימים הנכון ואינו צריך לברך שנית	
<ul style="list-style-type: none"> • שחכ לספור בתפלת ערבית, יספור במשך הלילה. • אם נזכר במשך היום שלא ספר בלילה - יספור ללא ברכה, ובלילות הבאים ימשיך לספור בברכה. • אם נזכר בין השמשות יספור מיד ללא ברכה, ומהלילה הבא יקפיד לשמוע הברכה מאחר. • אך אם לא נזכר ביום ימשיך לספור מהלילה הבא והלאה ללא ברכה. המסופק אם ספר בלילה הקודם, ממשיך לספור בברכה. 			שחכ לספור
<ul style="list-style-type: none"> • השואל את חברו, החל מפלג המנחה (= שעה ורבע, מהשעות הזמניות, לפני שקיעת החמה), מה הספירה הערב, יענה לו "אתמול היה כך וכך", ולא יאמר "היום כך וכך". אם טעה וענה "היום כך וכך" - אם היה זה לפני השקיעה, אף על פי כן יספור אחרי ערבית בברכה. אך אם זה היה אחר השקיעה, לא יברך לאחר מכן על הספירה. והוא הדין אם ענה לחברו בשפה אחרת ולא בלשון הקודש, אינו יכול לחזור ולברך. אמנם, אם כיוון בפירוש שלא לצאת ידי חובת הספירה באמירה זו, יספור בברכה. אם ענה לחברו רק במספר הימים - שאמר שלושה ימים, ארבעה ימים וכדומה, ולא אמר "היום" - יספור לאחר מכן בברכה. • השואל יכול לברך בכל מצב - מאחר ועצם שאלתו היא כאילו שכיוון בביורו שאינו רוצה לצאת כעת ידי חובה בשמיעת הספירה מחבירו; וכן כששומעים את הספירה מהש"ץ אין צריכים לכוון לא לצאת ממנו. 			הסופר שלא בכוונה
<ul style="list-style-type: none"> • מי שטס ממדינה למדינה, שיש הפרשי שעות בין המקום שיצא משם לבין המקום שנמצא בו כעת - כל עוד לא עבר את קו התאריך, נוהג בספירה לפי אותו מקום שנמצא בו כעת. • יש להימנע ככל האפשר מלעבור את קו התאריך בימי הספירה. כאשר צריך לנסוע למדינה שעוברים בדרכה את 'קו תאריך', יאריך את הדרך ויסע מהכיוון הנגדי - באופן שלא יעבור את 'קו התאריך'. 			העובר ממדינה למדינה

מקורות: רמב"ם הלכות תמידין ומוספין פ"ז הכ"ג. תוש"ע ונ"כ ושו"ע אדה"ז או"ח סתפ"ט. כה"ח שם ס"ק סו. דברי נחמיה בהערותיו על סי"ב שבשו"ע אדה"ז שם ד"ה "אלא ששמע". לקו"ש ח"א ע' 270. ח"י"ב ע' 235 בהע', וחל"ח ע' 10. ציץ אליעזר ח"ד סנה"ה. נטע"ג פסח ח"ג פכ"ז ס"ד-ה, פל"א ס"ג-ד, פל"ג ס"א-ב. וראה בהרחבה 'הלכה למעשה' - מועדים' (בהוצאת מכון הלכה חב"ד) חג השבועות פ"א.

לארון הקודש, חצי קדיש.

מוסף

תפילת מוסף לשלוש רגלים. קוה, עלינו, שיעור התהלים היומי. לאחר שיעור התהלים וקדיש, אומר כל אחד בעצמו 'שש זכרות'.

בחו"ל

קריאת התורה

בעת פתיחת ארון הקודש, אחרי "ויהי בנוסע" מוסיפים י"ג מידות פעם אחת, 'רבונו של עולם', 'יהיו לרצון', 'ואני תפילתי', וממשיכים לומר 'ברוך שמייה'. מוציאים שני ספרי תורה. את הספר הראשון מוליך הש"ץ.

בספר התורה הראשון קוראים "שור או כשב", ומחלקים את הקריאה לחמש עליות כפי שמופיע בסידור. בסיום הקריאה בספר הראשון, מניחים על הבימה לימינו את הספר השני ואומרים חצי קדיש. לאחר מכן, מגביהים וגוללים את הספר הראשון.

בספר השני קוראים למפטיר "ובחודש הראשון" כדאמול. מגביהים וגוללים את הספר השני.

הפטרה "וישלח המלך".

אשרי, מחזירים את ספרי התורה לארון הקודש, חצי קדיש.

מוסף

תפילת מוסף לשלוש רגלים. נשיאת כפים כדאמול. קוה, עלינו, שיעור התהלים היומי. לאחר שיעור התהלים וקדיש, אומר כל אחד בעצמו 'שש זכרות'.

שיעורים יומיים

רמב"ם היומי (במסלול ג"פ ליום): הלכות תפילין ומזוזה וס"ת, פרק ח"י.

מסכת סוטה

נוהגים ללמוד בימי הספירה - נוסף על השיעורים הקבועים - מסכת סוטה, דף ליום דף ליום. בדבר סדר הלימוד, הורה כ"ק אד"ש

יום רביעי ט"ז ניסן,
א' דחווה"מ, אחד לעומר
(בחול - יום טוב ב')

שחרית

בחול: מתפללים שחרית ליו"ט כאתמול. שיר של יום ליום רביעי.

בארץ ישראל: שחרית לחול, אין אומרים "מזמור לתודה". מוסיפים יעלה ויבוא. אחרי חזרת הש"ץ אומרים חצי הלל, קדיש תקבל, שיר של יום ליום רביעי, הושענו, קדיש יתום.

דין השוכח יעלה ויבוא כדלעיל בתרשים (עמ' 47). שכח יעלה ויבא' בשחרית, והתפלל כבר מוסף - לא יחזור להתפלל שוב שחרית.

ש"ץ שטעה בחזרת הש"ץ ולא אמר יעלה ויבוא, אם נזכר לפני סיום התפלה חוזר כדין יחיד שטעה; אם נזכר - בתפילת שחרית - אחרי סיום תפלת שמונה עשרה אינו חוזר מפני טורח הצבור, שהרי תפלת המוספין לפניו שמזכיר בה קדושת היום.

בארץ ישראל

קריאת התורה

מוציאים שני ספרי תורה. את הספר הראשון מוליך הש"ץ.

בספר התורה הראשון קוראים "שור או כשב" בפרשת אמור (מופיע בסידור בקריאה לשני ימים ראשונים של סוכות). מחלקים את הקריאה לשלוש עליות (העולה שלישי ממשיך וקורא עד סיום הקריאה "וידבר משה את מועדי ה' אל בני ישראל", ולא עוצרים במקומות שמצויין בסידור 'רביעי' ו'חמישי').

בסיום הקריאה בספר הראשון, מניחים על הבימה לימינו את הספר השני (אין אומרים קדיש), מגביהים וגוללים את הספר הראשון. לאחר מכן עולה הרביעי בספר תורה השני - "והקרבתם". חצי קדיש. מגביהים וגוללים את הספר השני.

אשרי, 'ובא לציון', מחזירים את ספרי התורה

”...ובהמשך למדובר על דבר כיבוש כל העולם כולו על-ידי הוספה ויגיעה בלימוד התורה וביתר שאת וביתר עוז - מהראוי ונכון וטוב אשר בימי חול-המועד פסח יוסף כל אחד ואחד בעסק התורה, הן בלימודו הוא והן בנוגע לזולת: להשתדל עם כל מי שיכול לפעול עליו, שגם הוא יוסיף אומץ בלימודו בימים אלו ובהתאם להנ”ל”

(לקוטי שיחות ח”ו עמ’ 266)

בגדי שבת

ימי חול המועד הינם ‘מועד’, ועל כן נוהגים ללבוש בהם בגדי שבת. אם אין באפשרותו ללבוש בגדי שבת, ילבש בגדים נקיים ומכובדים.

לימוד תורה

ישנו קשר מיוחד בין חול המועד פסח ובין לימוד התורה, כמו שנאמר “בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלקים...”. כמו כן, פסח הוא “זמן חרותנו” - ו“אין לך בן חורין אלא מי שעוסק בתלמוד תורה”. לכן, יש להוסיף בלימוד התורה בימי חול המועד.

אכילת מצה בחג

חובת אכילת מצה היא רק בליל הסדר, אמנם מכל מקום גם בשאר ימי החג יש באכילת מצה קצת מצווה.

ברכת המזון

שכח לומר ‘יעלה ויבוא’ בברכת המזון בחול המועד - ראה בתרשים לעיל בעמוד 44.

מה”מ, שביום הראשון לומדים את ‘דף השער’ שכולל את שם המסכת, ומחליטים ללמוד ממחר ואילך דף ליום, וביום השני לומדים את דף ב’, וכן הלאה.

מוצאי יו”ט ב’ - בחו”ל

בתפילת שמונה עשרה יש לזכור לומר: א. מוריד הטל. ב. אתה חוננתנו. ג. ותן ברכה. ד. יעלה ויבא. (דין הטועה נתבאר לעיל). לאחר שמו”ע - קדיש תתקבל, ספירת העומר, עלינו. נוסח ההבדלה כרגיל, רק ללא בשמים ונר. בחתימת הברכה אומרים כרגיל “המבדיל בין קדש לחול”. בברכה אחרונה “על הגפן”, אם המבדיל שתה רביעית, מוסיפים: “וזכרנו לטובה ביום חג המצות הזה”.

ימי חול המועד

שמחת החג

במצוות התורה “ושמחת בחגך”, נכלל גם השמחה בשתיית רביעית יין בכל יום מימי חול המועד.

מדיני חול המועד וקדושתו

<ul style="list-style-type: none"> • חול המועד נקרא בתורה "מקרא קודש". אמנם, ימי חול המועד אינם אסורים בכל המלאכות האסורות ביום טוב, אלא במקצתן (כדלקמן). • כל דבר שיש בו טרחה יתירה ואינו לצורך המועד, למרות שאין בעשייתו מלאכה, אסור לעשותו בחול-המועד. • כל המלאכות שאסור ליהודי לעשותן בחול המועד, אסור גם לומר לגוי לעשותן. • נכון וראוי שכל אדם, בין עובד עצמאי בין שכיר, יסדר שימי החופש מעבודתו יהיו בימי חול המועד. אך אם עלול להפסיד את מקום עבודתו עקב כך – יכול לעבוד בחול המועד וראוי שישאל רב תחלה ויעשה כהוראתו. 	<p>איסור עשיית מלאכה</p>
<ul style="list-style-type: none"> • מלאכות לצורך אכילה, מלאכות המוגדרות כ'דבר האבד' (ראה הסבר להלן), (ובלבד שעושה לעצמו או לאחרים בחינם), וכן התירו לעשות מלאכה לצורך הכנסה מינימלית, אם אין לו מה לאכול במועד. אף שאין לשכור ולרכוש דירה בחול המועד, שכירת רכב במועד לצורך המועד – מותרת. לגבי מלאכות שהן צורך המועד או צורך הרבים יש לשאול רב באיזה אופן ניתן לעשותם. 	<p>המלאכות שהותרו</p>
<ul style="list-style-type: none"> • כל דבר שעלול להינזק אם לא יטפלו בו בזמן מותר לעשות את המלאכות הנצרכות לצורך כך בחול המועד. מלאכת 'דבר האבד' מותר לעשותה אפילו כדרך שעושה בחול. אך ישתדל למעט בטרחה ככל שניתן. אין לתכנן מלפני החג לעשות את מלאכת 'דבר האבד' במועד. והעושה כן, קנסוהו חכמים לאבד מלאכתו. 	<p>מלאכת דבר האבד</p>
<ul style="list-style-type: none"> • יפיו ותיקון הגוף הנעשים לצורך המועד, התיירו במועד. לכן, מותר לחמם מים ולהתרחץ בהם, לצחצח שיניים, וכיוצא בזה. וכן כל רפואה מותרת בחול המועד כשיש בכך צורך. אפילו לחולה שאין בו סכנה מותר לקחת תרופות וויטמינים בחול המועד. 	<p>תיקון הגוף</p>
<ul style="list-style-type: none"> • מלאכת הכתיבה אסורה אף היא בחול-המועד ככל המלאכות, ומותרת רק לצורך, ונהגו לכתוב בשינוי קצת (שורה ראשונה באלכסון). וכתיבה אומנותית כגון כתיבה באותיות מרובעות, גרפיות ואף ציורים אמנותיים - אסורים בחול-המועד, אלא אם כן נדרשת היא לצורך רבים לצורך המועד או לצורך מצווה, או כשישנה הברקה של חידוש תורה שלא תשמר לולא הכתיבה. ומותר לתת לילד בחול-המועד לכתוב ולצייר ציורים פשוטים לצורך תענוג ושעשוע, ומעל גיל מצוות ראוי לעשות זאת בשינוי מעט. גם מכתבה במחשב יש להימנע בחול המועד, אך קלה היא מכתבה רגילה, ולכן במקום שהוא צורך המועד ניתן לכתוב במחשב מבלי להדפיס, וכן צילום תמונות אסור במועד, אא"כ זה דבר שקורה רק במועד, ויש להקל לצלם בצילום דיגיטלי. 	<p>כתיבה וצילום</p>
<ul style="list-style-type: none"> • אסור להסתפר בחול המועד. נטילת ציפורניים בחול המועד מותרת רק בשינוי, כגון בפיו, אך לא באמצעות כלי. ומי שנטל ציפורניו כבר בערב החג ורוצה ליטול שוב בכלי לקראת החג השני או שבת חול-המועד כמנהגו בכל ערב-שבת ויום-טוב, יש לו על מי שישמוך. אשה הצריכה לכך לצורך מצוה נוטלת ציפורניה כדרכה. 	<p>הסתפרות וגזיזת הציפורניים</p>

<p>הזכרת קדושת היום</p>	<ul style="list-style-type: none"> • שכח יעלה ויבוא בתפלתו - אם נזכר קודם שאמר את השם בברכת "המחזיר שכינתו לצינן": חוזר ל"יעלה ויבא" ואומר אח"כ שוב "ותחזינה" < אחר שאמר את שם ה' בברכת "המחזיר שכינתו": יסיים את הברכה ואחריה יאמר יעלה ויבוא, וימשיך "מודים" < אחר שסיים ברכת "המחזיר שכינתו לצינן" (לפני שאמר "מודים"): אומר במקום שנזכר, וימשיך "מודים" < לאחר שהתחיל מודים: חוזר ל"רצה" < נזכר לאחר "יהיו לרצון" השני חוזר לראש התפילה - ואפילו אם שכח בערבית חוזר (בשונה מראש חודש) < אם כבר הגיע זמן תפילה שאחריה: מתפלל פעמיים שמונה עשרה כשהשנייה לשם תשלומין, ואם נזכר שלא אמר יעלה ויבוא בתפלת שחרית, ונזכר אחרי שכבר התפלל מוסף - לא יחזור. • שכח יעלה ויבוא בברכת המזון - אם נזכר לאחר שאמר שם ה' שבברכת "בונה ירושלים": יסיים הברכה, וכל זמן שלא התחיל עדיין ברכת 'הטוב והמטיב' אומר: "בְּרוּךְ אַתָּה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר נָתַן מוֹעֲדִים לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל לְשִׁשְׁוֹן וּלְשִׁמְחָה אֶת-יּוֹם חַג הַמִּצּוֹת הַזֶּה" (ואינו חותם בהזכרת שם ה') < ואם נזכר ששכח יעלה ויבוא' לאחר שהתחיל 'הטוב והמטיב', אינו חוזר.
<p>כביסה</p>	<ul style="list-style-type: none"> • כביסה אסורה בחול המועד, אולם בגדים שרגילים להתלכלך תדיר, כמו בגדים של תינוקות וקטנים, מותר לכבס בחול-המועד לצורך המועד כשאינו לו אחר ההחליף. כשמכבסים בגדים אלו אסור לצרף אליהם בגדים של גדולים, אולם אם ישנו חשש אמיתי שהבגדים יינזקו נזק בלתי-הפיך שאין דרך למנעו מלבד באמצעות כביסה, ניתן לצרפם לכביסת הקטנים (אך בדרך-כלל אין לעשות זאת כיוון שדי בנקיון מקומי בכדי שלא יתקלקל הבגד). אם התלכלכו נעליו ואין לו נעליים אחרות, מותר לצחצחן בחול המועד.
<p>תחזוקת הבית ותיקונים חיוניים</p>	<ul style="list-style-type: none"> • מותר לנקות את הבית כדרכו ע"י שטיפה לצורך המועד, כיון שאין זה מעשה אומנות. אך ניקיון יסודי שאין דרכו להיעשות בתדירות אסור. וכן אסור לסייד ולצבוע את הבית בחול המועד. • מותר לתקן תקלה חיונית בבית ובכליו בחול המועד, אולם אם התקלה הייתה ידועה קודם החג ודחו את התיקון לחול-המועד התיקון אסור, אלא במצב שיש בו חשש סכנה.
<p>שמחת המועד וקדושתו</p>	<ul style="list-style-type: none"> • חייב אדם לשמח את אשתו ובגדים ותכשיטים לפי ערך ממונו, כמו כן יש לקנות לילדים ממתקים ומיני מגדים, לכבוד המועד, ולעשות דברים שמביאים אותם לידי שמחה. וכן ישנו חיוב לשנות לפחות רביעית יין בכל יום מימי המועד, אך יש להימנע משהייה מופרזת. כמו כן יש מצוה באכילת בשר בהמה, או לפחות בשר עוף. וכן יש מצוה לקבוע סעודה חשובה על הפת ולפחות סעודה אחת בכל יום. ונוהגים שהמפה החגיגית תהיה מונחת על השלחן בכל ימי חול המועד כביום טוב. יש להרבות בלימוד התורה בימי המועד.

מקורות: טוש"ע נ"כ או"ח סתק"ל, סתק"לא, סתק"לה, סתקמ"ג. שו"ע אדה"ז או"ח סתס"ח ס"ז. ביאור הלכה סתקמ"ה ד"ה אפילו מלאכות. כה"ח סתקל"ב סק"ה. שלחן מנחם ח"ב ע' רנו ובהנסמן בהע"ש (צילום). חול-המועד כהלכתו פ"ה סי"ח וסכ"ה, פ"ו ספ"ד, סצ"ח וסק"א (וראה שם הוספות ותיקונים ע' תמו), פ"ז סל"ד. וראה בהרחבה 'הלכה למעשה - מועדים' (בהוצאת מכון הלכה חב"ד) תשרי (מהדורת תש"פ) פ"ל. שמחת המועד: ירושלמי מו"ק פ"ב ה"ג. חינוך מצוה שגב. כלבו סו"ס ס. שו"ע אדה"ז או"ח סתקמ"ט ס"ז. מ"ב סתק"ל סק"א. חוה"מ כהלכתו פ"א ס"ט, וס"ו-ז. הזכרת קדושת היום: שו"ע אדה"ז סי' קכו סי' ג (לענין ר"ח), סקפ"ח ס"י, סת"צ ס"ג.

פריז	ניו-יורק	באר שבע	חיפה	תל אביב	ירושלים	שבת חוה"מ
20:45	19:33	19:00	18:52	19:01	18:41	הדלקת נרות
21:54	20:32	19:56	19:58	19:57	19:55	צאת השבת

יום ששי ח"י ניסן, ג' דחוה"מ, שלשה לעומר (בחול"ל – ב' דחוה"מ)

סדר התפילה כבאתמול. שיר של יום ליום ששי. קריאת התורה בספר התורה הראשון – הן בארץ ישראל והן בחול"ל – "אם כסף" בפרשת משפטים, המופיע בסידור כקריאה ליום שני דחוה"מ.

רמב"ם היומי (במסלול ג"פ ליום): הלכות ברכות.. בפרקים אלו. פרק א-ג.

מסכת סוטה: דף ג.

צדקה

בערב שבת נותנים לצדקה כפליים ממה שרגיל לתת בשאר הימים, כדי שיהיה זה הן עבור שבת והן עבור ערב שבת.

יום הולדת רבי לוי יצחק

היום הוא יום ההולדת של כ"ק הרה"ג הרה"ח המקובל רבי לוי יצחק, אביו של כ"ק אד"ש מלך המשיח. ביום זה ראוי לערוך התוועדות של שמחה.

שנים מקרא

אין אומרים שנים מקרא.

מנחה

לפני תפילת מנחה – אין אומרים "הודו", אלא מתחילים ב"פתח אליהו".

בדיקת כיסי הבגדים

מצוה על כל אדם לבדוק את כיסי בגדיו בערב שבת סמוך לחשיכה – בכדי לוודא שאין בהם דבר מוקצה. יש לשים לב לכך במיוחד בערב שבת חול המועד, מאחר ובמשך השבוע לבשו

יום המישי י"ז ניסן, ב' דחוה"מ, שני לעומר (בחול"ל – א' דחוה"מ)

שחרית

שחרית לחול, אין אומרים "מזמור לתודה". מוסיפים יעלה ויבוא. אחרי חזרת הש"ץ אומרים חצי הלל, קדיש תתקבל, שיר של יום ליום חמישי, הושיענו, קדיש יתום.

דין השוכח יעלה ויבוא נתבאר לעיל (עמ' 47).

קריאת התורה

מוציאים שני ספרי תורה. את הספר הראשון מוליך הש"ץ.

בספר התורה הראשון קוראים הן בארץ ישראל והן בחול"ל "קדש לי כל בכור" בפרשת בא, המופיע בסידור כקריאה ליום ראשון דחוה"מ. בסיום הקריאה בספר הראשון, מניחים על הבימה לימינו את הספר השני (ולא אומרים קדיש), מגביהים וגוללים את הספר הראשון. לאחר מכן עולה הרביעי בספר תורה השני – "והקרבתם". חצי קדיש. מגביהים וגוללים את הספר השני.

'אשרי', 'ובא לציון', מחזירים את ספרי התורה לארון הקודש, חצי קדיש.

מוסף

תפילת מוסף לשלוש רגלים. קוה, עלינו, שיעור התהלים היומי. לאחר שיעור התהלים וקדיש, אומר כל אחד בעצמו 'שש זכירות'.

...

רמב"ם היומי (במסלול ג"פ ליום): הלכות ציצית.. בפרקים אלו. פרק א-ג.

היום מתחילים בפועל ללמוד את מסכת סוטה: דף ב.

ועולים שבעה קרואים. בסיום הקריאה מניחים את הספר השני על הבימה לימין הספר הראשון, ואומרים חצי קדיש. הגבהה וגלילה. בספר השני קוראים למפטיר "והקרבתם" כבשאר ימי חול המועד פסח. הגבהה וגלילה.

הפטרה

מפטירים "היתה עלי יד ה'" כפי שמופיע בסידור. בברכה האחרונה חותם 'מקדש השבת' בלבד כבכל שבת, ואין מזכירים כלל את החג בברכות ההפטרה.

יקום פורקן, מי שברך, אשרי, מחזירים את ספרי התורה לארון הקודש, חצי קדיש.

מוסף

תפילת מוסף לשלוש רגלים, עם ההוספות לשבת כמופיע בסידור. קוה, עלינו, שיעור התהלים היומי. לאחר שיעור התהלים וקדיש, אומר כל אחד בעצמו 'ולקחת סולת' ושש זכירות.

...

רמב"ם היומי (במסלול ג"פ ליום): הלכות ברכות, פרק ד-ו.
מסכת סוטה: דף ד.

קידוש היום

מזמור לדוד, אתקינו, ושמרו, אם תשיב, דא, זכור, על כן - בלחש. ברכת הגפן - בקול.

מנחה

קוראים בתורה בפרשת אחריימות. בשמו"ע 'יעלה ויבא'. אין אומרים 'צדקתך'.
אין אומרים השבת פרקי אבות.

מוצאי שבת חול המועד

נוסח ההבדלה כרגיל עם בשמים (כשרים לפסח, לא ציפורן) ונר. בברכה מעין שלוש (אחרי היין של הבדלה) יוסיף 'וזכרנו לטובה ביום חג המצות הזה'. 'ויתן לך' אומרים בשניים, בלחש.

את בגדי השבת, ויכול להיות שהניח בכיסו חפצים שאסור לטלטלם בשבת.

הדלקת נרות

לפני הדלקת הנרות נותנים צדקה.

מברכים "להדליק נר של שבת קודש" כרגיל בכל ערב שבת, ואין מזכירים כלל את החג.

שבת חול המועד, י"ט ניסן ארבעה לעומר

קבלת שבת, מעריב

מתחילים ב"מזמור לדוד". ב'בואי בשלום' אומרים "בשמחה ובצהלה" ואין אומרים "ברינה".

מתפללים שמו"ע של שבת, ואומרים 'יעלה ויבא'. דין השוכח לומר יעלה ויבא בשבת חול המועד - שווה לדין השוכח בשאר ימי חוה"מ שנתבאר לעיל.

ויכולו, ברכה מעין שבע, קדיש שלם, מזמור לדוד, חצי קדיש, ברכו. ספירת העומר - היום ארבעה ימים לעומר. עלינו לשבח, קדיש יתום.

תיקוני שבת, קידוש

כשמגיע לביתו יאמר 'שלום עליכם' ו'את חיל', 'מזמור לדוד', 'אתקינו' - בלחש. קידוש כבכל שבת, ואין מזכירים כלל את החג בקידוש.

שחרית

מתפללים שחרית לשבת. יעלה ויבא. אחרי חזרת הש"ץ אומרים חצי הלל כבשאר ימי חוה"מ, קדיש תתקבל, שיר של יום לשבת קודש, הושיענו, קדיש יתום.

קריאת התורה

מוציאים שני ספריי תורה. בראשון קוראים בפרשת תשא "ראה אתה אומר אלי" (מופיע בסידור בקריאה לשבת חול המועד סוכות),

פריז	ניו-יורק	באר שבע	חיפה	תל אביב	ירושלים	
20:48	19:35	19:02	18:53	19:02	18:42	הדלקת נרות
-	-	19:57	20:00	19:59	19:57	צאת החג
21:57	20:35	-	-	-	-	הדלקה יו"ט שני
21:59	20:36	-	-	-	-	צאת החג יו"ט שני

שמזכירים בו נשמות באמירת 'זיכור'.

בישול ביו"ט

יש לדאוג להשאיר אש דולקת בנר או על הכיריים, כדי שיהיה ניתן להעביר ממנה אש, עבור בישול מאכלי החג.

המשתמשים בכיריים של גז עם הצתה חשמלית, ינתקו את החיבור לחשמל קודם כניסת החג.

צדקה

בערב יו"ט נותנים לצדקה כפליים ממה שרגיל לתת בשאר הימים, כדי שיהיה זה הן עבור יו"ט והן עבור ערב יו"ט.

הדלקת נרות

לפני הדלקת הנרות נותנים צדקה.

מנהגנו להדליק לפני השקיעה, כמו בערב שבת.

הברכה אחרי ההדלקה, כמו בערב שבת. מברכים רק "להדליק נר של יום טוב", ואין מברכים שהחיינו.

ליל שביעי של פסח

אם לא הדליקו נרות החג לפני השקיעה, ניתן להדליקם בחג, רק על ידי העברה מאש הדולקת כבר מערב החג.

מהותו של יום

שמחת שביעי של פסח גדולה משמחת שאר ימי הפסח.

חג 'אחרון של פסח' הוא סיום וחזרתם חג הפסח. לכן, הרי הוא בבחינת "מאסף לכל המחנות" – לכל ענייני חג הפסח, וכולל את כל ימי הפסח

יום ראשון כ' ניסן,
ה' דחווה"מ, ערב שביעי
של פסח, חמשה לעומר
(בחול – ד' דחווה"מ)

סוזק"ש המוקדם

ירושלים	באר שבע	9:12
תל אביב	ניו-יורק	9:19
חיפה	פריז	10:03

סדר התפילות כבשאר ימי חול המועד. שיר של יום ליום ראשון. קריאת התורה בספר התורה הראשון – הן בארץ ישראל והן בחול – "וידבר ה' . . במדבר סיני" בפרשת בהעלותך, המופיע בסידור כקריאה ליום רביעי דחווה"מ. בקריאת התורה, האות ו' הראשונה במלה "וַיַּעֲשׂוּ" (ט, ב) מנוקדת בשוא, והוא לשון עתיד. ויזהר לא לקרוא בפתח, שאז משתנה המשמעות ללשון עבר.

חת"ת היומי: בשיעורי חומש לומדים השבוע פעם נוספת את פרשת אחר-ימות.

רמב"ם היומי (במסלול ג"פ ליום): הלכות ברכות, פרק ז-ט.

מסכת סוטה: דף ה.

הכנות ליו"ט

מצוה להתרחץ בחמין בערב יו"ט, וכן נוהגים לטבול במקוה כדי לטהר עצמו לכבוד החג.

יש להימנע מלקבוע סעודה מתחילת שעה שעירית, דהיינו שלוש שעות זמניות לפני השקיעה – כדי לאכול סעודת יו"ט לתיאבון.

אין מנהגנו להדליק נר נשמה בערב יו"ט

הרבי הרש"ב אמר: בשביעי- של-פסח השערים פתוחים לכל אחד ואחד... יש לייקר כל רגע!

(ספר השיחות תרצ"ו עמ' 270)

עלות השחר

אין צריך להפסיק מהלימוד בזמן עלות השחר. לכן, אם נמצא באמצע הלימוד והגיע זמן עלות השחר אין צורך להפסיק מלימודו כדי לומר ברכות התורה, אלא יאמר את הברכות רק כשיאיר היום.

עלות השחר

ירושלים	3:31	באר שבע	3:37
תל אביב	3:34	ניו-יורק	3:04
חיפה	3:30	פריז	2:15

ברכות השחר

לאחר שיאיר היום, יתפנה – ויטול ידיו שלוש פעמים לסירוגין (באמצעות מגבת), כבכל יום. ואז יברך את כל ברכות השחר, כרגיל.

ברכת ציצית

אין לברך על הציצית אלא אחרי זמן "משיכיר". בחורים יברכו רק אחרי המקוה או שיחליפו ציצית (כדי לא לברך על הציצית שישנו איתה בלילה).

הכנה לתפילה

רבותינו נשיאינו הורו, שעדיף לישון (מעט) כדי שיוכלו להתפלל בכוונה הראויה.

קריאת שמע של שחרית

תחילת זמן קריאת שמע הוא "משיכיר". בשעת הדחק, ניתן לקרוא קריאת שמע החל מעלות השחר. אם הולך לישון אחר עלות השחר וחושש שלא יקום עד לסוף זמן קריאת שמע,

שלפניו. מזה מובן גודל מעלת היום ויוקר הזמן, והצורך לנצל כל רגע ורגע של יום זה.

תפילת ערבית

סדר התפילה: שיר המעלות, מעריב שלוש רגלים, קדיש שלם (אין אומרים הלל), ספירת העומר – היום ששה ימים לעומר, עלינו.

הטועה בתפילת העמידה בשבת ויו"ט והתחיל ברכות אמצעיות של חול ("אתה חונן וכו'") – ראה בספר "הלכה למעשה שבת" כרך א ע' 247 ואילך.

קידוש וסעודת יום טוב

בקידוש, אין מברכים שהחיינו.

שמחת יו"ט

חיוב שמחת יום טוב מדאורייתא הוא, הן ביום והן בלילה. ואין שמחה אלא ביין. מן התורה, אנשים אינם יוצאים ידי חובת שמחת יום טוב, אלא ברביעית יין. רביעית היין של הקידוש, נחשבת לעניין זה. בנוסף לזה, צריך לקבוע סעודת יו"ט על היין, דהיינו שישתה יין באמצע סעודתו, לקיים מצות עונג יו"ט.

רצוי לאכול בשר בקר (כבכל יו"ט). אך מי שאכילת בשר בקר קשה לו – יכול לאכול בשר עוף.

ליל החג

בליובאוויטש היו ניעורים בליל שביעי של פסח. צריכים לעסוק בלימוד כל הלילה.

בליל שביעי של פסח אמר כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע: "אם יהיה להם לאנ"ש הנאספים שכל, ילמדו עתה – בליל שביעי של פסח – ברבים, את המאמר 'הים ראה וינס' (הנדפס בלקוטי תורה לאדמו"ר הזקן). כ"ק אד"ש הוסיף: "כ"ק מו"ח אדמו"ר היה אומר שבשביעי של פסח, ילמדו את המאמר ד"ה 'והניף' שבליקוטי תורה".

קריאת שמע שעל המטה

בליובאוויטש לא היו קוראים קריאת שמע שעל המטה בליל שביעי של פסח.

לפטירת אביו או אימו, נשאר בבית-הכנסת אך אינו מזכיר נשמות.

אחרי סיום אמירת "יזכור" אומרים (גם מי שאינו מזכיר נשמות) 'אב הרחמים'.

מוסף

הכהנים מברכים 'ברכת כהנים' כבכל יו"ט (סדר ברכת כהנים ראה לעיל).

אחרי התפילה אומרים בציבור את שיעור התהלים היומי כפי שספר התהלים מחולק לימי החודש. לאחר שיעור התהלים וקדיש, אומר כל אחד בעצמו 'שש זכירות'.

...

רמב"ם היומי (במסלול ג"פ ליום): הלכות ברכות, פרק י"א. הלכות מילה.. בפרקים אלו. פרק א.

מסכת סוטה: דף ו.

קידוש וסעודת היום

סדר הקידוש - 'אתקינו', 'אלה מועדי', 'בורא פרי הגפן'. שמחת יו"ט ראה לעיל.

מנחה

אשרי, ובא לציון, חצי קדיש, תפילת שלוש רגלים.

'תהלוכה'

תקנת כ"ק אד"ש - ללכת לבתי כנסיות לשמח את אחינו בני ישראל, ובפרט ע"י דברי תורה, נגלה ופנימיות התורה.

סעודת משיח

בחור"ל - עורכים "סעודת משיח" באחרון של פסח. באה"ק - בשביעי של פסח.

הבעל שם טוב היה אוכל שלוש סעודות באחרון של פסח. סעודת אחרון של פסח היתה נקראת - אצל הבעל שם טוב - "סעודת משיח". הסיבה לכך ש"סעודת משיח" היא באחרון של

יקרא ק"ש לאחר שיאמר ברכות השחר (אף קודם זמן 'משיכיר'), ויתנה שאם לא יצליח לקום לפני סוף זמן קריאת שמע, יצא ידי חובתו בקריאה זו.

סוזק"ש

ירושלים	9:11	באר שבע	9:14
תל אביב	9:14	ניו-יורק	9:21
חיפה	9:12	פריז	10:06

יום שני כ"א ניסן

שביעי של פסח, ששה לעומר

שחרית

מתפללים שחרית ליום-טוב, אומרים "המאיר לארץ". אחרי חזרת הש"ץ אומרים חצי הלל, קדיש תקבל, שיר של יום ליום שני, הושיענו, קדיש יתום.

קריאת התורה

בעת פתיחת ארון הקודש, אחרי "ויהי בנסוע" מוסיפים י"ג מידות פעם אחת, 'רבוננו של עולם', 'יהיו לרצון', 'ואני תפילתי', וממשיכים לומר 'בריך שמיא'. מוציאים שני ספרי תורה. את הספר הראשון מוליך הש"ץ. קריאת התורה וההפטרה כפי שמופיע בסידור.

בעת קריאת השירה - עומדים.

במקום שיש רק ספר תורה אחד, אחר שעלו הקרואים - לפני עליית המפטיר, אומרים חצי קדיש, וגוללים את ספר התורה לקריאת המפטיר. ורק אחרי עליית המפטיר, מגביהים את ספר התורה.

הזכרת נשמות

בארץ ישראל מזכירים נשמות בשביעי של פסח, ובחור"ל - למחרת, באחרון של פסח.

מי שהוריו חיים, יוצא מבית-הכנסת בזמן הזכרת נשמות. אָבֵל (רח"ל) בשנה הראשונה

ליל אחרון של פסח - בחו"ל

תפילת ערבית של יום טוב. קדיש תתקבל. ספירת העומר - היום שבעה ימים שהם שבוע אחד לעומר. עלינו.

הדלקת נרות

הדלקת נרות לאחר צאת הכוכבים בלבד, מאש הדולקת כבר. ביום טוב אסור להדביק את הנרות בפמוט וכדומה. לכן, יש להדביקם מערב יום טוב לצורך הדלקת נרות בליל שני של החג. או להדליק בנרונות וכדומה ללא הדבקה. הברכה אחרי ההדלקה, כמו בערב שבת. מברכים רק "להדליק נר של יום טוב", ואין מברכים שהשיינו. קידוש וסעודת יו"ט כדאמתמול.

שרויה

באחרון של פסח נוהגים לאכול מצה שרויה. רבותינו נשיאינו נהגו להטביל מצה בכל מאכל ומאכל.

במים אחרונים, מעבירים על השפתיים את קצות האצבעות הלחות מהמים האחרונים.

לימוד תורה בלילה

בליל אחרון של פסח אין ענין מיוחד להישאר ניעורים כל הלילה וללמוד (מעבר לחובת קביעת עתים לתורה שבכל יום ובלילה).

קריאת שמע שעל המיטה, כמו בכל שבת ויום טוב.

יום שלישי כ"ב ניסן, (בחו"ל אחרון של פסח) בארץ ישראל אסרו חג, שבעה לעומר

רמב"ם היומי (במסלול ג"פ ליום): הלכות מילה, פרק ב-ג. סדר תפלות כל השנה. נהגו העם.. ימלוך עלינו וכו'.

מסכת סוטה: דף ז.

בחו"ל - אחש"פ

סדר התפילות כדאמתמול. שיר של יום ליום

פסח היא, כי באחש"פ מאיר גילוי הארת המשיח. בארץ ישראל אוכלים "סעודת משיח" בשביעי של פסח.

סדר הסעודה

נוטלים ידיים לפני השקיעה, ואוכלים מצה בשיעור "כביצה" לפחות. שותים ארבע כוסות [לא חייב מלאות] של יין, ומנגנים - בפה - את ניגוני רבותינו נשיאינו.

כוונה בשתיית ארבע הכוסות

יש לכוון בעת שתיית הכוסות שהן שייכות ומכוונות לגאולה העתידה. מי שלא שתה בכוונה זו, או שמסתפק האם שתה את כל ד' הכוסות בכוונה זו - ישלים וישתה שוב.

אכילת שרויה

מיד בצאת הכוכבים מותר לאכול שרויה, גם לפני ברכת המזון.

ברכת המזון

מים אחרונים

כשמברך לאחר צאת הכוכבים, מעבירים על השפתיים האצבעות הלחות ממים אחרונים כמו בכל השנה.

יעלה ויבוא

מי שנמשכה סעודתו במוצאי יום טוב עד לאחר צאת הכוכבים אומר בברכת המזון "יעלה ויבוא", אך אם שכח אינו חוזר; ואף אם נזכר לפני שהתחיל ברכת הטוב והמטיב, אינו אומר את ברכת "אשר נתן".

אם התפלל ערבית או הבדיל על הכוס או שאמר "ברוך המבדיל בין קודש לחול" לפני ברכת המזון - אינו אומר "יעלה ויבוא".

מעריב והבדלה - בארץ ישראל

ערבית לחול. אומרים: "מוריד הטל", "אתה חוננתנו", "ותן ברכה", קדיש שלם. ספירת העומר - היום שבעה ימים שהם שבוע אחד לעומר, עלינו. נוסח ההבדלה כרגיל, אך ללא נר ובשמים.

שלישי. הזכרת נשמות.

סעודת משיח – כפי המנהג שנתבאר לעיל בא"י בשביעי של פסח.

במוצאי יו"ט – ערבית לחול. אומרים: "מוריד הטל", "אתה חוננתנו", "ותן ברכה", קדיש שלם. ספירת העומר – היום שמונה ימים שהם שבוע אחד ויום אחד לעומר, עלינו. נוסח ההבדלה כרגיל, אך ללא נר ובשמים.

בארץ ישראל - אסרו חג

אכילה ושתיה באסרו חג

מרבית קצת באכילה ושתיה, וכל המרבה באכילה ושתיה נחשב לו כאילו בנה מזבח והקריב עליו קרבן. אין לצום באסרו חג.

כינוס תורה

כ"ק אד"ש מעורר לערוך ביום זה כינוס תורה, בנוסף לכינוס תורה שבימי חול המועד.

יום רביעי, כ"ג ניסן שמונה לעומר

בחור"ל יום זה הוא אסרו חג, ראה לעיל.

רמב"ם היומי (במסלול ג"פ ליום): נוסח ברכות התפלה וסידורן. (א) ברוך אתה.. נוסח הוידוי.. עושה שלום וכו'.

מסכת סוטה: דף ח.

חמץ לאחר החג

חמץ שנמכר לגוי כדין, מותר להשתמש בו מיד בצאת החג. אין צריכים לחכות עד שהרב יקנה את החמץ מהגוי.

חמץ שעבר עליו הפסח ולא נמכר לגוי אסור באכילה ובהנאה. באם יש ספק האם בעל החנות מכר את החמץ לגוי – ראוי שלא לקנות מוצרי חמץ מחנות כזו.

חנות שמכרה את החמץ ויש לה אישור כלשהו על כך (מטעם הרבנות וכדומה), ניתן לסמוך על כך.

"ויהי-רצון שתהיה
השתתפות גדולה ביותר
ב'כינוס', שאז קיימת המעלה
של תלמוד-תורה דרבים
ו'ברוב עם הדרת מלך'...
ואפילו יתווסף יהודי אחד...
וזה יהיה הכנה קרובה ל'ברוב
עם הדרת מלך' לקבל פני
מלכא משיחא ובקרוב ממש"

(משיחת יום ב' דחג השבועות תשל"ו)

דיני ומנהגי ימי ספירת העומר

<ul style="list-style-type: none"> • אין מתחננים בימי הספירה (למעט שלושת ימי ההגבלה ול"ג בעומר). מסיבת קישורי תנאים לחתן וכלה, ווארט – מותרת, אך ללא תזמורת. 	<p>נישואין</p>
<ul style="list-style-type: none"> • אין מסתפרים בימי הספירה עד ערב חג שבועות; ואף מי שנשלמו ימי אבלו בימי הספירה, אינו מסתפר. אך אשה נשואה שיש לה צורך הלכתי בכך (וכגון שישנן שערות שאינה יכולה לכסותן) תסתפר אף בימי הספירה. 	<p>איסור תספורת</p>
<ul style="list-style-type: none"> • ילדים שמלאו להם שלוש שנים עד ל"ג בעומר, יסתפרו בל"ג בעומר. • ילדים שימלאו להם שלוש שנים לאחר ל"ג בעומר – אין להקדים את התספורת לל"ג בעומר, אלא יסתפרו בערב חג שבועות. ואת שאר ענייני חינוך הילד, דהיינו: להרגילו בנשיאת טלית קטן, ברכות השחר, ברכת המזון וקריאת שמע שעל המיטה, יש להתחיל כבר בהגיעו לגיל שלוש. 	<p>תספורת קטנים</p>
<ul style="list-style-type: none"> • אין עושים ריקודים ומחולות, בין בסעודה של שמחת שידוכין, ובין בסעודת רשות. ריקוד חסידי שאינו באירוע שמחה מותר רק ללא מוזיקה. • אין שומעים מוזיקה מכלי שיר. כמו"כ, יש להימנע אף משמיעת מוזיקה מוקלטת. ומוזיקה שאיננה מעוררת לריקוד ושמחה, כניגוני דביקות והתעוררות, אינה אסורה בימים אלו. • כמו כן מוזיקה להפגת בדידות, עצבות, מניעת שינה בנסיעות, מותרת. אלא שיש להשתדל שתהיה מוזיקה זו מסוג המנגינות המותרות. המתפרנסים מנגינה, יתייעצו עם רב כיצד ינהגו בתקופה זו. 	<p>זמרה ומחולות</p>
<ul style="list-style-type: none"> • אין מברכים שהחיינו ולכן נמנעים מלאכול פרי חדש, מלבד בשבתות ובל"ג בעומר. • בפדיון הבן יברך שהחיינו ולא יחמיץ הברכה. 	<p>ברכת שהחיינו</p>
<ul style="list-style-type: none"> • אין ללבוש בגדים חדשים, אך בשבת ובל"ג בעומר מותר. מותר לסייד ולשפץ את הבית בימי הספירה. • לגבי כניסה לדירה חדשה בימי הספירה, נחלקו הפוסקים. לכן ראוי להתחיל את הכניסה לבית החדש לפני ימי הספירה, על ידי שמכניסים לבית החדש חלק מן החפצים כבר לפני פסח. ולכל לראש, יש להכניס סידור, חומש, תהילים ותניא. 	<p>התחדשות</p>
<ul style="list-style-type: none"> • אין איסור בנסיעות וטיולים בימי ספירת העומר. וכן רחיצה בים או בבריכה. מותרת בימים אלו, בזהירות הראויה ובציות להוראות הבטיחות ככלל השנה. 	<p>נסיעות וטיולים</p>

מנהגי ימי הספירה

- משתדלים לתקן את היחסים שבין אדם לחברו, כלימוד מתלמידי רבי עקיבא שנהרגו בימים אלו. ובייחוד צריך להתרחק מהשנאה, קנאה, גאווה והכבוד ולקנות מדת האהבה והענווה והשלום.
- נוהגים ללמוד בימי הספירה מסכת סוטה – נוסף על השיעורים הקבועים – דף ליום. מתחילים ביום הראשון מ'דף השער' שכולל את שם המסכת, וביום השני מתחילים דף ב.
- בשבתות ספירת העומר נוהגים לומר פרקי אבות לאחר תפלת מנחה, ואומרים לפני הפרק את משנת "כל ישראל" ואחריו את משנת "רבי חנניא בן עקשיא", ומנהגו להמשיך בזה בכל שבתות הקיץ. וכדאי ונכון ביותר שכל אחד ואחד יקבל על עצמו, שנוסף לאמירת פרקי אבות, יוסיף וילמד בעיון בכל שבת לכל הפחות משנה אחת מהפרק של אותה שבת עם הפירושים של מפרשי המשנה, כל אחד לפי ערכו. בעת אמירת פרקי אבות אין מזכירים את שמות ה' המובאים שם.
- יש להימנע ככל האפשר מלעבור את קו התאריך בימי הספירה. כאשר צריך לנסוע למדינה שעוברים בדרך אליה את 'קו תאריך' – יאריך את הדרך ויסע מהכיוון הנגדי באופן שלא יעבור את 'קו התאריך'. שכן, מי שבפועל עבר את קו התאריך, צריך לחגוג את חג השבועות ביום החמישים, לפי 'ספירת העומר' שלו, ולא כאנשי המקום.

מקורות: טוש"ע וני"כ ושו"ע אדה"ז א"ח סתצ"ג, וסתצ"ד ס"א. סידור אדה"ז מסכת אבות. כה"ח שם סק"ה-ו. היום יום כ"ד ניסן, ז' אייר, ג' סיון. ספר המנהגים ע' 43-4. לקו"ש ח"ג ע' 1000-997, ח"ד ע' 341 ואילך, וע' 349, חכ"ז ע' 333. אג"ק כ"ק אד"ש ח"ה ע' כב, ח"ט ע' ד, ח"י ע' תח, ח"יב ע' תמא, ח"יד ע' לט, ח"יז ע' קנח. התועדויות תשמ"ה ח"ד, ע' 2143. סה"ש תשמ"ט ח"ב ע' 745, תנש"א ח"ב ע' 596, 664. שו"ת בצל החכמה ח"ד ס' מה. שו"ת מנחת אלעזר ח"ד ס' מד. שו"ת ציץ אליעזר ח"י ס' מא. שו"ת אג"מ ח"א ס' קסו. שו"ת מנח"י ח"א ס' קיא. שו"ת להורות נתן ח"ב ס' לב. לוח כולל תב"ד. וראה הערות וביאורים גליון א'קמד ע' 65 ואילך וגליון תתקצח ע' 85-84. וראה בהרחבה 'הלכה למעשה – מועדים' (בהוצאת מכון הלכה חב"ד) חג השבועות פ"ב.

ב"ה

הלכה לכל השנה!

סדרת הספרים הלכה למעשה מועדים
המקיפה את כל מועדי השנה - חובה
בכל בית כדי לקיים כל חג כהלכתו!

סדרת המועדים

תשרי, חנוכה
ופורים, פסח,
שבועות ובין
המצרים

מצטרפים לאחד ממסלולי התומכים של מכון הלכה חב"ד
ומקבלים את הספרים ישירות לבית (בהתאם למסלול)
לפרטים והצטרפות: 058-7207-770

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

ניתן להשיג
בחנויות הספרים
המובחרות ובאתר
מסל לרב

לחבדניקים מגיע **כשרות**

רק בשחיטת "תפארת אנ"ש"

MEIR KOLTON

- ⊗ שוחטים ובודקים חסידי חב"ד מאנ"ש, חסידיים יראי שמים
- ⊗ צוות מומחים בהעמדת הסכין ובשחיטה מהודרת ⊗ הולגרות חדשניות למעקב על כל מוצר ⊗ צוות השגחה מורחב בעופות, ובבקר, ובמפעל העיבודים ⊗ מערכת כשרות מהודקת מ"קצה לקצה" בעופות ובבקר ⊗ אין זיקה כלכלית בין הסוחר והמשווק לרבנים נותני הכשרות ⊗ שחיטה בסטנדרטים מחמירים עם בדיקות פרטניות מכל החששות הקיימות ובקצב איטי

להשיג בחנויות המובחרות ברחבי הארץ

המפצה
הגשור ירושלים

גלריה חלקית מביקורי רבנים ומומחי כשרות. רק ב"תפארת אנ"ש" השחיטות פתוחות לביקורת בכל עת!

